

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

A_ΘΕ 3.2 Ευχαριστία

Βιώνοντας:

- Εναλλακτικά:

«Σκέψου, Συζήτησε, Μοιράσου (TPS)»

1. Λκ 17, 11-19:

Η θεραπεία των δέκα λεπρών

11 Πηγαίνοντας ο Ιησούς προς την Ιερουσαλήμ, περνούσε ανάμεσα από τη Σαμάρεια και τη Γαλιλαία. 12Καθώς έμπαινε σ' ένα χωριό, τον συνάντησαν δέκα λεπροί· στάθηκαν λοιπόν από μακριά 13και του φώναζαν δυνατά: «Ιησού, αφέντη, ελέησέ μας!» 14Βλέποντάς τους εκείνος τους είπε: «Πηγαίετε να σας εξετάσουν οι ιερείς». Και καθώς πήγαιναν, καθαρίστηκαν από τη λέπρα. 15Ένας απ' αυτούς, όταν είδε ότι θεραπεύτηκε, γύρισε δοξάζοντας με δυνατή φωνή το Θεό, 16έπεσε με το πρόσωπο στα πόδια του Ιησού και τον ευχαριστούσε. Κι αυτός ήταν Σαμαρείτης. 17Τότε ο Ιησούς είπε: «Δε θεραπεύτηκαν και οι δέκα; Οι άλλοι εννιά πού είναι; 18Κανένας τους δε βρέθηκε να γυρίσει να δοξάσει το Θεό παρά μόνο τούτος εδώ ο αλλοεθνής;» 19Και σ' αυτόν είπε: «Σήκω και πήγαινε στο καλό· η πίστη σου σε έσωσε».

Νοηματοδοτώντας:

«Σύγκριση κειμένων»

1. Παλαιά Διαθήκη:

Γεν 4, 3-4: «ο Κάιν πρόσφερε στον Κύριο θυσία από τους καρπούς της γης. 4Ο Άβελ πρόσφερε κι αυτός από τα πρωτότοκα πρόβατα του κοπαδιού του και μάλιστα τα παχύτερα μέρη τους.»

Αρ 15, 1-3: «Ο Κύριος έδωσε στο Μωυσή τις ακόλουθες εντολές για τους Ισραηλίτες: Όταν θα μπείτε στη χώρα που θα σας δώσω να κατοικήσετε, 3θα προσφέρετε στον Κύριο θυσίες. Δυνατόν να προσφέρετε από τα βόδια σας ή τα πρόβατά σας θυσία που γίνεται με φωτιά, είτε αυτή είναι ολοκαύτωμα είτε θυσία για εκπλήρωση τάματος είτε εκούσια προσφορά, είτε θυσία με την ευκαιρία κάποιας γιορτής σας –η ευωδιά αυτών των θυσιών ευχαριστεί τον Κύριο.»

Λευϊτ 14, 1-7: «Ο Κύριος είπε στο Μωυσή 2ποιος θα είναι ο κανονισμός σχετικά με τον καθαρισμό του λεπρού: Την ημέρα που θα είναι ν' ανακηρυχθεί καθαρός, θα τον φέρουν μπροστά στον ιερέα. 3Ο ιερέας θα βγει έξω από το στρατόπεδο και θα τον εξετάσει. Αν ο λεπρός έχει θεραπευθεί από τη λέπρα, 4ο ιερέας θα διατάξει να φέρουν γ' αυτόν δύο ζωντανά καθαρά πουλιά, ξύλο κέδρου, κόκκινη κλωστή και ύσσωπο. 5Έπειτα ο ιερέας θα διατάξει να σφάξουν το ένα πουλί πάνω σε πήλινο δοχείο που περιέχει νερό πηγής. 6Θα πάρει το ζωντανό πουλί, το ξύλο του κέδρου, την κόκκινη κλωστή και τον ύσσωπο, και θα τα βουτήξει μαζί με το ζωντανό πουλί στο αίμα του πουλιού που σφάχτηκε πάνω από το νερό της πηγής. 7Θα ραντίσει εφτά φορές αυτόν που καθαρίζεται από τη λέπρα. Έπειτα θα τον χαρακτηρίσει καθαρό, και θ' αφήσει το ζωντανό πουλί να πετάξει στους αγρούς. ».

Ψαλμ 69, 31-32:

«Θα εξυμνήσω τ' όνομα του Θεού μου
με τραγούδι·
με την ευχαριστία
θα τον δοξάσω.

32Κι αυτό μπροστά στον Κύριο
θα 'ναι καλύτερο από θυσία βοδιού
και μοσχαριού, με κέρατα και οπλές.».

Ψαλμ 51, 19:

«Θυσία για το Θεό είναι το συντριμμένο πνεύμα·
καρδιά ταπεινωμένη και υποταγμένη,
ο Θεός δεν την καταφρονεί.».

2. Καινή Διαθήκη:

Μτ 9, 13: «Και πηγαίνετε να μάθετε τι σημαίνει, αγάπη θέλω και όχι θυσία».

Ρωμ 12, 1: «Ο Θεός, αδερφοί, μάς έδειξε το έλεός του. Σας παρακαλώ, λοιπόν, να του προσφέρετε όλο τον εαυτό σας θυσία ζωντανή, άγια, ευπρόσδεκτη στο Θεό. Αυτή είναι η πραγματική πνευματική σας λατρεία».

Εβρ 9, 14: «Αυτός [ο Χριστός], έχοντας το Πνεύμα του Θεού, πρόσφερε τον εαυτό του άψογη θυσία στο Θεό, κι έτσι θα καθαρίσει τη συνείδησή σας από τα έργα που οδηγούν στο θάνατο, για να μπορείτε να λατρεύετε τον αληθινό Θεό».

Εβρ 9, 26-28: «...[Ο Χριστός] τώρα φανερώθηκε μια για πάντα στο τέλος των αιώνων και κατήργησε με τη θυσία του την αμαρτία. 27Οι άνθρωποι μία φορά πεθαίνουν κι ύστερα κρίνονται από το Θεό. 28Έτσι κι ο Χριστός, αφού θυσιάστηκε μία φορά για να σηκώσει πάνω του τις αμαρτίες όλων μας, θα εμφανιστεί για δεύτερη φορά, όχι για ν' αντιμετωπίσει την αμαρτία, αλλά για να σώσει αυτούς που τον προσμένουν.».

Εβρ 10, 5-14: «...κατά τον ερχομό του στον κόσμο ο Χριστός είπε στο Θεό:

Δε θέλεις θυσίες και προσφορές,
αλλά μου ετοίμασες ανθρώπινο σώμα.

6 Δε σου αρέσουν ολοκαυτώματα και θυσίες για συγχώρηση αμαρτιών.

7 Τότε είπα: «νά με, Θεέ, έρχομαι
να κάνω το θέλημά σου,

όπως είναι γραμμένο για μένα στο νόμο».

8Αφού είπε πρώτα δε θέλεις θυσίες και προσφορές και δε σου αρέσουν ολοκαυτώματα και θυσίες για συγχώρηση αμαρτιών, που προσφέρονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, 9ύστερα είπε: Νά με, έρχομαι να κάνω το θέλημά σου. Αναιρεί δηλαδή τις παλαιές θυσίες και τις αντικαθιστά με τη δική του. 10Εξαιτίας αυτού του «θελήματος» έχουμε εξαγνιστεί μια για πάντα με την προσφορά του σώματος του Ιησού Χριστού.

11Όλοι οι ιερείς λειτουργούν καθημερινά και προσφέρουν πολλές φορές τις ίδιες θυσίες, που όμως ποτέ δεν μπορούν να εξαλείψουν αμαρτίες. 12Αντίθετα, ο Ιησούς πρόσφερε για τις αμαρτίες μία θυσία για πάντα, κι έπειτα κάθισε στα δεξιά του Θεού· 13από τότε περιμένει, ωσότου υποταχθούν κάτω από τα πόδια του οι εχθροί του. 14Γιατί με μία μόνο προσφορά οδήγησε στην τελειότητα για πάντα αυτούς που εξαγνίστηκαν με το αίμα του.».

Εβρ 10, 26: «Γιατί, αν ζούμε στην αμαρτία με τη θέλησή μας παρ' όλο που γνωρίσαμε καλά την αλήθεια, δεν απομένει πια καμιά θυσία για τη συγχώρηση των αμαρτιών μας».

Εβρ 13, 15-16: «Ας προσφέρουμε, λοιπόν, συνεχώς στο Θεό δια του Ιησού σαν θυσία τον ύμνο μας, δηλαδή τον καρπό των χειλιών μας, που ομολογούν το μεγαλείο του. 16Μην ξεχνάτε ακόμα να κάνετε το καλό και να μοιράζεστε με τους άλλους ό,τι έχετε. Με τέτοιες θυσίες ευχαριστείται ο Θεός.».

Εφ 2, 13: «Τώρα όμως, με το έργο του Ιησού Χριστού, εσείς, που τότε ήσασταν μακριά από το Θεό, έχετε έρθει κοντά του· σας έφερε κοντά του η σταυρική θυσία του Χριστού».

Εφ 5, 2: «Μιμηθείτε λοιπόν το Θεό, αφού είστε αγαπητά του παιδιά· 2να συμπεριφέρεστε με αγάπη κατά το πρότυπο του Χριστού, που μας αγάπησε κι έδωσε τη ζωή του για μας, προσφορά και θυσία που τη δέχεται ευχάριστα ο Θεός».

3. Θεία Λειτουργία Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου (ενδεικτικά):

α)

<p>Ἱερεὺς</p> <p>Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ τρισαγίω φωνῇ ὑπὸ τῶν Σεραφεῖμ ἀνυμνούμενος καὶ ὑπὸ τῶν χερουβεῖμ δοξολογούμενος καὶ ὑπὸ πάσης ἐπουρανίου δυνάμεως προσκυνούμενος· ὁ ἐκ τοῦ μη ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν τὰ σύμπαντα· ὁ κτίσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ παντί σου χαρίσματι κατακοσμήσας· ὁ διδοὺς αἰτοῦντι σοφίαν καὶ σύνεσιν καὶ μὴ παρορῶν ἁμαρτάνοντα· ὁ καταξιώσας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους δούλους σου καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ στῆναι κατενώπιον τῆς δόξης τοῦ ἁγίου σου Θυσιαστηρίου καὶ τὴν ὀφειλομένην σοὶ προσκύνησιν καὶ δοξολογίαν προσάγειν· αὐτός, Δέσποτα, πρόσδεξαι καὶ ἐκ στόματος ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τὸν Τρισαγίον Ὑμνον καὶ ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῇ χρηστότητί σου· συγχώρησον ἡμῖν πᾶν πλημμέλημα ἐκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον· ἁγιάσον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα· καὶ δὸς ἡμῖν ἐν ὁσιότητι λατρεύειν σοὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν· πρεσβεΐαις τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων.</p>	<p>Ἱερεὺς</p> <p>Ὁ ἅγιος Θεός, ἐσὺ ποὺ βρίσκεις ἀνάπαυση στοὺς ἁγίους, ποὺ σὲ ἀνυμνοῦν τὰ Σεραφεῖμ καὶ σὲ δοξολογοῦν τὰ Χερουβεῖμ καὶ σὲ προσκυνεῖ κάθε ἐπουράνια δύναμη· ποὺ ἀπὸ τὸ μηδὲν δημιούργησες τὰ σύμπαντα· ποὺ ἔπλασες τὸν ἄνθρωπο «κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν» δική σου καὶ τὸν στόλισες μὲ κάθε χάρισμά σου· ποὺ σὲ ὅποιον ζητᾷ δίνεις σοφία καὶ φρονιμάδα καὶ δὲν παραβλέπεις ὅποιον ἁμαρτάνει, ἀλλὰ ἔβαλες νὰ ὑπάρχη μετάνοια γιὰ νὰ σωθῇ· ποὺ ἀξίωσες ἐμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀνάξιους δούλους σου αὐτὴν ἐδῶ τὴν ὥρα νὰ σταθοῦμε μπροστὰ στὴ δόξα τῆς ἁγίας σου Τράπεζας καὶ νὰ προσφέρωμε τὴν προσκύνηση καὶ τὴ δοξολογία, ποὺ σοῦ πρέπει· ἐσύ, Δέσποτα, δέξου κι ἀπὸ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς τὸν Τρισαγίον ὕμνο, κι ἔλα κοντά μας μέσα στὴν καλωσύνη σου· συγχώρεσέ μας κάθε ἁμάρτημα θελημένο ἢ ἀθέλητο· ἁγίασε τὶς ψυχές μας καὶ τὰ σώματα· καὶ δῶσε μας καθαροὶ καὶ ἅγιοι νὰ σὲ λατρεύωμε σ' ὅλη μας τὴ ζωὴ· μὲ τὶς πρεσβεΐες τῆς ἁγίας Θεοτόκου κι ὅλων τῶν Ἁγίων, ποὺ ἔκαμαν τὸ θέλημά σου ἀπὸ τότε ποὺ ὑπάρχει ὁ κόσμος.</p>
--	---

[[Τὸ πρωτότυπο κείμενο μὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου (+1998), στὸ http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_litourgy_translation.htm]]

β) Ευχή της Προσκομιδής (Α' Λυκείου ΔΕ 15, σ. 87):

<p>«Κύριε ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ μόνος ἅγιος, ὁ δεχόμενος θυσίαν αἰνέσεως παρά τῶν ἐπικαλουμένων σε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν τὴν δέησιν καὶ προσάγαγε τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ καὶ ἱκάνωσον ἡμᾶς προσενεγκεῖν σοι δῶρά τε καὶ θυσίας πνευματικὰς ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Καὶ καταξίωσον ἡμᾶς εὐρεῖν χάριν ἐνώπιόν σου, τοῦ γενέσθαι σοι εὐπρόσδεκτον τὴν θυσίαν ἡμῶν καὶ ἐπισκηνώσαι τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτός σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκειμένα δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν σου».</p> <p><i>(Λειτουργία I. Χρυσοστόμου)</i></p>	<p>Μετάφραση</p> <p>Κύριε, Θεέ παντοκράτορα, εσύ που είσαι ο μόνος άγιος, που δέχεσαι θυσία δοξολογίας από κείνους, που μ' όλη την καρδιά τους σε επικαλούνται, δέξου και από εμάς τους αμαρτωλούς τη δέησή μας και φέρ' την στο άγιο και ουράνιο θυσιαστήριο σου- και κάνε μας ικανούς να σου προσφέρουμε δώρα και πνευματικές θυσίες για τη συγχώρηση των δικών μας (των ιερέων) αμαρτημάτων και κείνων που από άγνοια κάνει ο λαός. Και αξιώσέ μας να 'χουμε τη θεία σου χάρη, για να 'ναι καλοδεχούμενη από σένα η θυσία μας και να παραμείνει σε μας το Άγιο Πνεύμα της χάρις σου και σ' αυτά εδώ τα τίμια δώρα και σ' όλο το λαό σου.</p>
---	---

γ) Δίπτυχα και Δεήσεις

<p>Διάκονος</p> <p>“Όπως ὁ φιλόανθρωπος Θεός ἡμῶν, ὁ προσδεξάμενος αὐτὰ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ὑπερουράνιον καὶ νοερὸν αὐτοῦ θυσιαστήριον, εἰς ὁσμήν εὐωδίας πνευματικῆς, ἀντικαταπέμψῃ ἡμῖν τὴν θείαν χάριν καὶ τὴν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.</p>	<p>Διάκονος</p> <p>“Άς παρακαλέσουμε, ὁ φιλόανθρωπος Θεός μας, πού δέχτηκε αὐτὰ τὰ δῶρα στοῦ ἅγιο καὶ ὑπερουράνιο καὶ νοερὸ θυσιαστήριό του, σέ ὁσμή πνευματικῆς εὐωδίας, νά μᾶς στείλῃ σέ ἀνταπόδοση τῆ θεία χάρη καὶ τῆ δωρεά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.</p>
--	---

δ) Βιντεοσκοπημένη Θεία Λειτουργία με υπότιτλους στη νέα ελληνική [από το κανάλι «4E» σε συνεργασία με την oodegr.com (Η μετάφραση είναι του Μητρ. Σερβίων και Κοζάνης Διονυσίου Ψαριανού) (συνολική διάρκεια: 1'10'')]: <https://www.youtube.com/watch?v=yeES5MI7xIE>

- Εναλλακτικά:
«**Πέντε π και ένα γ**»

1. Θεία Λειτουργία:

<p>Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΣΟΔΟΣ</p> <p>Διάκονος</p> <p>Πάντων ἡμῶν μνησθεῖη Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.</p>	<p>Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΣΟΔΟΣ</p> <p>Διάκονος</p> <p>“Όλους ἐμᾶς μακάρι νά μᾶς θυμηθῆ Κύριος ὁ Θεός στή βασιλεία του, τώρα καὶ πάντα καὶ στοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες.</p>
---	--

<p>Χορός: Ἀμήν. Ἱερεὺς Πάντων τῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου κεκοιμημένων μνησθεῖη Κύριος ὁ Θεὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ· πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.</p>	<p>Χορός: Ἀμήν. Ἱερεὺς Ὅλους, ποὺ κοιμήθηκαν μετὰ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνάστασης καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς, μακάρι νὰ τοὺς θυμηθῆῖ Κύριος ὁ Θεὸς στὴ βασιλείᾳ του· τώρα καὶ πάντα καὶ στοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες.</p>
<p>Χορός: Ἀμήν.</p> <p style="text-align: center;">Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ Διάκονος Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου· πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Ἐλεον εἰρήνης, θυσίαν αἰνέσεως.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Ἐχομεν πρὸς τὸν Κύριον.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Ἄξιον καὶ δίκαιον.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἄξιον καὶ δίκαιον σὲ ὑμνεῖν, σὲ εὐλογεῖν, σὲ αἰνεῖν, σοὶ εὐχαριστεῖν, σὲ προσκυνεῖν ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας σου. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἀνέκφραστος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος, ἀεὶ ὢν ὡσαύτως ὢν· σὺ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον. Σὺ ἐκ τοῦ μη ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες καὶ παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν βασιλείαν σου ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν.</p>	<p>Χορός: Ἀμήν.</p> <p style="text-align: center;">Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ Διάκονος Ἄς σταθοῦμε καλὰ· ἄς σταθοῦμε μετὰ φόβο· ἄς προσέξουμε νὰ προσφέρουμε τὴν ἁγία ἀναφορὰ μετὰ εἰρήνῃ.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Εἰρηνικὴ ἢ ἀγάπη μας, δοξαστικὴ ἢ θυσία μας.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα, καὶ ἡ ἐνότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄς εἶναι μετὰ ὅλους σας.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Καὶ μετὰ τὸ πνεῦμα σου.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἄς ὑψώσουμε πρὸς τὸ Θεὸ τὶς καρδιές μας.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Ἐχομε τὴν καρδιά μας στραμμένη στὸ Θεό.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἄς εὐχαριστήσουμε τὸν Κύριο.</p> <p style="text-align: center;">Χορός Ἄξιζοι καὶ πρέπει.</p> <p style="text-align: center;">Ἱερεὺς Ἄξιο καὶ δίκαιο εἶναι νὰ σὲ ὑμνοῦμε, νὰ σὲ εὐλογοῦμε, νὰ σὲ δοξολογοῦμε, νὰ σὲ εὐχαριστοῦμε καὶ νὰ σὲ προσκυνοῦμε σὲ κάθε τόπο ποὺ κυβερνᾷ ἢ πρόνοιά σου. Γιατὶ ἐσύ ἴσαι Θεός, ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ ἐκφράσουμε μετὰ τὸ λόγο, οὔτε νὰ σὲ βάλωμε στὸ νοῦ μας, οὔτε νὰ σὲ δοῦμε μετὰ τὰ μάτια, οὔτε νὰ σὲ καταλάβωμε· δὲν ἀλλάζεις ποτε καὶ εἶσαι πάντα καὶ παντοῦ ὁ ἴδιος, ἐσύ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου. Σὺ ἀπὸ τὸ μηδὲν μᾶς ἔδωσες ὑπαρξοῦν καὶ</p>

Ἐπὲρ τούτων ἀπάντων **εὐχαριστοῦμέν** σοι καὶ τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι σου τῷ Ἁγίῳ· ὑπὲρ πάντων ὧν ἴσμεν καὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, τῶν φανερῶν καὶ ἀφανῶν εὐεργεσιῶν, τῶν εἰς ἡμᾶς γεγενημένων.

Εὐχαριστοῦμέν σοι καὶ ὑπὲρ τῆς λειτουργίας ταύτης, ἣν ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν δέξασθαι κατηξίωσας, καίτοι σοι παρεστήκασι χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ μυριάδες ἀγγέλων, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ, ἑξαπτέρυγα, πολυόμματα, μετάρσια, πτερωτά.

Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντα, βοῶντα, κεκραγότα, καὶ λέγοντα.

Χορὸς

Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος Κύριος Σαβαώθ· πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Ἱερεὺς

Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων, Δέσποτα φιλόανθρωπε, βοῶμεν καὶ λέγομεν· Ἄγιος εἶ καὶ πανάγιος, σὺ καὶ ὁ μονογενὴς σου Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἄγιον. Ἄγιος εἶ καὶ πανάγιος καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ δόξα σου· ὃς τὸν κόσμον σου οὕτως ἠγάπησας, ὥστε τὸν Υἱόν σου τὸν μονογενῆ δοῦναι, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον.

Ὅς ἐλθὼν καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίαν πληρώσας, τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν παρεδίδου, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, λαβὼν ἄρτον ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ καὶ ἀχράντοις καὶ ἀμωμήτοις χερσίν, εὐχαριστήσας καὶ εὐλόγησας, ἀγιάσας, κλάσας, ἔδωκε τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, εἰπὼν·

Λάβετε, φάγετε· τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλῶμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Χορὸς
Ἀμήν.

Ἱερεὺς

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστὶ τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν

ὅταν ξεπέσαμε πάλι μᾶς σήκωσες καὶ δὲν ἔπαψες νὰ κάνης τὰ πάντα, ὥσπου μᾶς ἀνέβασες στὸν οὐρανὸ καὶ μᾶς χάρισες τὴ μέλλουσα βασιλεία σου. Γιὰ ὅλ' αὐτά, σένα εὐχαριστοῦμε, τὸν Πατέρα καὶ τὸν μονογενῆ σου Υἱὸ καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα· γιὰ ὅλ' αὐτά, ὅσα ξέρομε κι ὅσα δὲν ξέρομε, γιὰ ὅσες βλέπομε κι ὅσες δὲν βλέπομε εὐεργεσίες, ποὺ ἔκαμες σὲ μᾶς. Σὲ εὐχαριστοῦμε καὶ γι' αὐτὴν ἐδώ τὴ λειτουργία, ποὺ καταδέχτηκες νὰ δεχθῆς ἀπὸ τὰ χέρια μας, ἂν καὶ σὲ παραστέκουν χιλιάδες ἀρχαγγέλων καὶ ἑκατομμύρια ἀγγέλων, τὰ Χερουβείμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ, ποὺ μὲ ἕξι φτεροῦγες, μὲ πολλὰ μάτια, πετοῦν καὶ φτερουγίζουν θριαμβευτικὰ ψάλλοντας τὸν νικητήριο ὕμνο καὶ λέγοντας,

Χορὸς

Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος εἶσαι Κύριε τῶν Δυνάμεων· γεμάτος ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τῆς δόξας σου. Σῶσε μας, ὕψιστε Θεέ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Σῶσε μας, ὕψιστε Θεέ.

Ἱερεὺς

Μαζὶ μὲ αὐτὲς καὶ μεῖς τὶς ἅγιες δυνάμεις, Δέσποτα φιλόανθρωπε, μεγαλόφωνα λέμε· Ἄγιος εἶσαι καὶ πανάγιος, ἐσὺ καὶ ὁ μονογενὴς Υἱός σου καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου· Ἄγιος εἶσαι καὶ πανάγιος καὶ μεγαλόπρεπη εἶναι ἡ δόξα σου· ἐσὺ, ποὺ τόσο ἀγάπησες τὸν κόσμον σου, ὥστε νὰ δώσης τὸν μονογενῆ σου Υἱό, γιὰ νὰ μὴ χαθῆ κανένας ποὺ πιστεύει σ' αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχη αἰώνια ζωή. Ἐκεῖνος, ὅταν ἦλθε κι ἔκαμε ὅλα ὅσα εἶχες οἰκονομήσει γιὰ μᾶς, τὴ νύχτα ποὺ παραδινότανε, μᾶλλον δὲ ὁ ἴδιος παράδινε τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου, πῆρε ψωμὶ στὰ ἅγια κι ἀμόλυντα κι ἀναμάρτητα χέρια του, εὐχαρίστησε καὶ τὸ εὐλόγησε, τὸ ἅγιασε καὶ τὸ ἔκοψε, τὸ ἔδωσε στοὺς ἀγίους μαθητὲς του καὶ ἀποστόλους καὶ εἶπε·

Λάβετε, φάγετε· αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα μου, ποὺ κόβεται καὶ προσφέρεται γιὰ σᾶς, γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.

Χορὸς
Ἀμήν.

<p>καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.</p> <p>Χορὸς Ἀμήν.</p> <p>Ἱερεὺς Μεμνημένοι τοίνυν τῆς σωτηρίου ταύτης ἐντολῆς, καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ ἡμῶν γεγενημένων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ τάφου, τῆς τριημέρου ἀναστάσεως, τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναβάσεως, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας, τῆς δευτέρας καὶ ἐνδόξου πάλιν παρουσίας,</p> <p>Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα.</p> <p>Χορὸς Σὲ ὑμνοῦμεν, σὲ εὐλογοῦμεν, σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε, καὶ δεόμεθά σου, ὁ Θεὸς ἡμῶν.</p> <p>Ἱερεὺς Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον λατρείαν, καὶ παρακαλοῦμέν σε καὶ δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν· κατὰπεμψον τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα δῶρα ταῦτα. Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν· τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν· μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ Ἁγίῳ. Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν.</p> <p>Ἵστε γενέσθαι τοῖς μεταλαμβάνουσιν εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, εἰς κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, εἰς βασιλείας οὐρανῶν πλήρωμα, εἰς παρρησίαν τὴν πρὸς σέ, μὴ εἰς κρῖμα ἢ εἰς κατάκριμα. Ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων προπατόρων, πατέρων, πατριαρχῶν, προφητῶν, ἀποστόλων, κηρύκων, εὐαγγελιστῶν, μαρτύρων, ὁμολογητῶν, ἐγκρατευτῶν καὶ παντὸς πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου.</p> <p>Ἐξαιρέτως τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης, ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.</p>	<p>Ἱερεὺς Πιεῖτε ἀπ’ αὐτὸ ὅλοι· αὐτὸ εἶναι τὸ αἷμα μου, τὸ αἷμα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ χύνεται γιὰ σᾶς καὶ γιὰ ὅλους, γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν.</p> <p>Χορὸς Ἀμήν.</p> <p>Ἱερεὺς Μὲ τὴν ἀνάμνηση λοιπὸν αὐτῆς τῆς σωτήριας ἐντολῆς καὶ ὅλων ὅσα ἔγιναν γιὰ μᾶς, ποὺ εἶναι ὁ σταυρὸς, ὁ τάφος, ἡ τριήμερη ἀνάσταση, ἡ ἀνάληψη στοὺς οὐρανοὺς, ἡ καθέδρα στὰ δεξιὰ τοῦ Πατέρα, ἡ δεύτερη καὶ ἐνδοξη πάλι παρουσία,</p> <p>Τὰ δικά σου ἀπ’ τὰ δικά σου προσφέρομε σ’ ἐσένα σὲ κάθε καιρὸ καὶ γιὰ ὅλες τὶς εὐεργεσίες.</p> <p>Χορὸς Σὲ ὑμνοῦμε, σὲ εὐλογοῦμε, σὲ εὐχαριστοῦμε Κύριε, καὶ σὲ παρακαλοῦμε, (σύ εἶσαι) ὁ Θεὸς μας.</p> <p>Ἱερεὺς Σοῦ προσφέρομε ἀκόμα αὐτὴ τὴ λογικὴ καὶ ἀναίμακτη λατρεία καὶ σὲ παρακαλοῦμε καὶ δεόμεσθε καὶ ἱκετεύομε· στείλε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου ἐπάνω σ’ ἐμᾶς κι ἐπάνω σ’ αὐτὰ ἐδῶ τὰ δῶρα. Καὶ κάμε αὐτὸν τὸν ἄρτο τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Κι αὐτὸν τὸν οἶνο, ποὺ εἶναι μέσα σὲ τοῦτο τὸ ποτήριο, τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ἀμήν. Καὶ κάμε τούτη τὴ μεταβολὴ μὲ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σου. Ἀμήν. Ἀμήν. Ἀμήν.</p> <p>Ἵστε σὲ κείνους ποὺ μεταλαβαίνουν νὰ γίνουν γιὰ νὰ γαληνέψη ἡ ψυχὴ τους, γιὰ νὰ συγχωρεθοῦν οἱ ἁμαρτίες τους, γιὰ νὰ λάβουν τὶς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ πάρουν θέση στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, γιὰ νὰ ἔχουν παρρησία ἐνώπιόν σου κι ὄχι γιὰ νὰ ἁμαρτήσουν καὶ νὰ κατακριθοῦν. Ἀκόμα σοῦ προσφέρομε τὴ λογικὴ αὐτὴν ἐδῶ λατρεία γιὰ κείνους ποὺ ἀναπαύθηκαν μὲ πίστη, προπάτορες, πατέρες, πατριάρχες, προφῆτες, ἀπόστολους, κήρυκες, εὐαγγελιστές, μάρτυρες, ὁμολογητές, ἀσκητές, καὶ γιὰ</p>
--	--

<p>Χορός</p> <p>Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζεις σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ καὶ ἔνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, σὲ μεγαλύνομεν.</p>	<p>κάθε δίκαιο ἄνθρωπο ποὺ τελειώθηκε μὲ πίστη.</p> <p>Ξεχωριστὰ γιὰ τὴν παναγία, ἄχραντη, ὑπερευλογημένη, ἔνδοξη κυρία μας Θεοτόκο καὶ ἀειπάρθενο Μαρία.</p> <p>Χορός</p> <p>Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζεις σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ καὶ ἔνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, σὲ μεγαλύνομεν.</p>
--	--

[(Τὸ πρωτότυπο κείμενο μὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου (+1998), στο http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_litourgy_translation.htm)]

2. Αγίου Νικόλαου Καβάσιλα, Ερμηνεία της Θείας Λειτουργίας

Τα τίμια δώρα

Το ψωμί και το κρασί που προσφέρουν οι πιστοί για τη λειτουργία, και τα οποία συμβολίζουν το σώμα και το αίμα του Κυρίου, δεν τοποθετούνται από την αρχή στο Θυσιαστήριο για τη **θυσία**, αλλά πρώτα τοποθετούνται στην αγία Πρόθεση και αφιερώνονται στο Θεό σαν δώρα τίμια – αυτή είναι πλέον και η ονομασία τους.

Προσφέρουμε στο Θεό ψωμί και κρασί, γιατί αυτά αποτελούν τροφή αποκλειστικά ανθρώπινη, με την οποία συντηρείται και εκδηλώνεται η ζωή μας. Για αυτό και πιστεύεται πως, όταν προσφέρει κανείς τροφή, είναι σαν να προσφέρει την ίδια τη ζωή. Επειδή λοιπόν με τα μυστήρια ο Θεός μας χαρίζει την ανθρώπινη ζωή, ήταν φυσικό και το δικό μας δώρο να είναι κατά κάποιον τρόπο ζωή, για να μην είναι αταίριαστη η προσφορά μας με την ανταπόδοση του Θεού, αλλά να έχει κάτι συγγενικό. Άλλωστε ο Κύριος παρήγγειλε να Του προσφέρουμε ψωμί και κρασί, κι Αυτός πάλι μας ανταποδίδει «άρτον ουράνιον» και «ποτήριον ζωής». Θέλησε να Του προσφέρουμε εμείς εφόδια της πρόσκαιρης ζωής, κι Εκείνος να μας αντιπροσφέρει την αιώνια ζωή. Για να φανούν έτσι η χάρη Του σαν αμοιβή και το αμέτρητο έλεός Του σαν πράξη δικαιοσύνης.

Ανάμνηση της σταυρικής θυσίας

Ο ιερέας αφού πάρει στα χέρια του τον άρτο, από τον οποίο θα κόψει το ιερό τμήμα που θα μεταβληθεί σε σώμα Χριστού, λέει: «Εις ανάμνησιν του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού». Τα λόγια αυτά αναφέρονται σε όλη τη λειτουργία και ανταποκρίνονται στην παραγγελία που άφησε ο Χριστός όταν παρέδωσε το μυστήριό της Θείας Ευχαριστίας: «Τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν» (Λουκ. 22:19).

Αλλά ποια είναι αυτή η ανάμνηση; Πως θα θυμηθούμε τον Κύριο στη Λειτουργία και τι θα διηγηθούμε για Αυτόν; Μήπως εκείνα που Τον απέδειξαν Θεό παντοδύναμο; Ότι δηλαδή ανέστησε νεκρούς, χάρισε το φως σε τυφλούς, πρόσταξε τους ανέμους να κοπάσουν, χόρτασε χιλιάδες ανθρώπους με λίγα ψωμιά; Όχι, ο Χριστός δεν ζήτησε να θυμόμαστε αυτά, αλλά μάλλον εκείνα που φανερώνουν

αδυναμία, δηλαδή τη **σταύρωση, το πάθος, το θάνατο**. Γιατί τα πάθη ήταν πιο αναγκαία από τα θαύματα. Τα πάθη του Χριστού μας προξενούν τη σωτηρία και την ανάσταση, ενώ τα θαύματά Του αποδεικνύουν μόνο ότι Αυτός είναι ο αληθινός Σωτήρας.

Αφού λοιπόν ο ιερέας πει, «Εις ανάμνησιν του Κυρίου...», προσθέτει εκείνα που δηλώνουν τη σταύρωση και το θάνατο. Τεμαχίζει δηλαδή με το μαχαίρι τον άρτο, λέγοντας την προφητεία: «Σαν πρόβατο οδηγήθηκε στην σφαγή. Και σαν αρνί αμώμητο, που παραμένει άφωνο μπροστά σ αυτόν που το κουρεύει, έτσι κι Αυτός δεν ανοίγει το στόμα Του. Καταδικάστηκε σε ταπεινωτικό θάνατο και Του αρνήθηκαν δίκαιη κρίση. Και ποιός μπορεί να μας μιλήσει για την καταγωγή του; Γιατί εξαλείφθηκε η ζωή Του από το πρόσωπο της γης» (Ησ. 53:7-8). Κι αφού εναποθέσει στο άγιο Δισκάριο το ιερό τμήμα που έκοψε (Αμνό), προσθέτει τα λόγια: «Θυσιάζεται ο Αμνός του Θεού, που παίρνει επάνω Του την αμαρτία των ανθρώπων» (πρβλ. Ιω. 1:29). Μετά χαράζει πάνω στον Αμνό το σημείο του σταυρού, δείχνοντας έτσι τον τρόπο που έγινε η θυσία: με το σταυρό. Ύστερα, με το μαχαίρι που έχει σχήμα λόγχης, κεντάει τον Αμνό στο δεξί μέρος και λέει: «Ένας από τους στρατιώτες Του τρύπησε την πλευρά με τη λόγχη». Και χύνοντας μέσα στο άγιο Ποτήριο κρασί και νερό, συμπληρώνει: «κι αμέσως βγήκε αίμα και νερό» (Ιω. 19:34)

...

Μεγάλη Είσοδος

Σε λίγο ο λειτουργός θα προχωρήσει πλέον στη **θυσία**, και πρέπει τα δώρα που πρόκειται να θυσιαστούν, να τοποθετηθούν στην αγία Τράπεζα. Για αυτό έρχεται τώρα στην Πρόθεση, παίρνει τα τίμια δώρα, τα κρατάει στο ύψος του κεφαλιού του και βγαίνει από το Ιερό. Προχωρώντας με πολλή κοσμιότητα και με βήμα αργό, τα περιφέρει στο ναό, ανάμεσα στο πλήθος, συνοδευόμενος από λαμπάδες και θυμιάματα. Τελικά εισέρχεται στο θυσιαστήριο και τα αποθέτει στην αγία Τράπεζα.

Στο πέραςμα του ιερέα οι πιστοί ψάλλουν και προσκυνούν με κάθε σεβασμό παρακαλώντας να τους μνημονεύει την ώρα που θα προσφέρει στο Θεό τα τίμια δώρα. Γιατί ξέρουν πως δεν υπάρχει αποτελεσματικότερη ικεσία από τούτη τη φρικτή θυσία, που καθάρισε δωρεάν όλες τις αμαρτίες του κόσμου (Χαρακτηριστικό λειτουργικό στοιχείο της Μεγάλης Εισόδου είναι ο Χερουβικός Ύμνος, που ψάλλεται σε αργό μέλος από το χορό: «Οι τα Χερουβίμ μυστικώς εικονίζοντες και τη ζωοποιώ Τριάδι τον τρισάγιον ύμνον προσάδοντες, πάσαν την βιοτικήν αποθώμεθα μέριμναν, ως τον βασιλέα των όλων υποδεξόμενοι, ταις αγγελικαίς αοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Αλληλούια». Δηλαδή: «Εμείς που μυστικά εικονίζουμε τα Χερουβείμ και ψάλλουμε στη ζωοποιό Τριάδα τον τρισάγιο ύμνο, ας αφήσουμε κάθε βιοτική μέριμνα, για να υποδεχθούμε τον Βασιλιά των όλων, που αόρατα συνοδεύεται από τα αγγελικά τάγματα. Αλληλούια»).

Η μεγάλη Είσοδος συμβολίζει την πορεία του Χριστού προς την Ιερουσαλήμ, όπου έπρεπε να θυσιαστεί. Καθισμένος τότε πάνω σε ζώο, έμπαινε στην Αγία Πόλη, συνοδευόμενος και υμνούμενος από τα πλήθη.

Αγία αναφορά

«Στώμεν καλώς· στώμεν μετά φόβου. Πρόσχωμεν την αγίαν αναφοράν εν ειρήνη προσφέρειν», προτρέπει πάλι ο ιερέας. Δηλαδή: «Ας σταθούμε γερά σε όσα ομολογήσαμε με το «Πιστεύω...», χωρίς να κλονιζόμαστε από τους αιρετικούς. Ας σταθούμε με φόβο, γιατί είναι μεγάλος ο κίνδυνος να πλανηθούμε. Όταν έτσι

σταθεροί παραμένουμε στην πίστη, τότε ας προσφέρουμε τα δώρα μας στο Θεό με ειρήνη».

Στο σημείο αυτό οι πιστοί πρέπει να έχουν στο νου τους και τα λόγια του Κυρίου: «Αν προσφέρεις το δώρο σου στο θυσιαστήριο και θυμηθείς ότι κάποιος κάτι έχει εναντίον σου, συμφιλίωσου πρώτα μαζί του, και μετά έλα να προσφέρεις το δώρο σου» (Ματθ. 5:23 -24).

Αφού λοιπόν ο ιερέας ανυψώσει τις ψυχές και τα φρονήματα των πιστών από τα επίγεια προς τα ουράνια, αρχίζει την ευχαριστήρια προσευχή. Μιμείται έτσι τον πρώτο Ιερέα, τον Χριστό, που ευχαρίστησε το Θεό Πατέρα προτού παραδώσει το μυστήριό της θείας Ευχαριστίας.

Τον δοξολογεί τώρα κι αυτός και Τον υμνεί μαζί με τους αγγέλους. Τον ευγνωμονεί για όλες τις ευχαριστίες που μας έκανε από την αρχή της δημιουργίας. Τον ευχαριστεί ιδιαίτερα για την έλευση του Μονογενούς Του Υιού στον κόσμο και για την παράδοση του μυστηρίου της θείας Ευχαριστίας. Διηγείται μάλιστα και τα σχετικά με τον Μυστικό Δείπνο, επαναλαμβάνοντας τα ίδια τα λόγια του Κυρίου: «Λάβετε, φάγετε... Πίετε εξ αυτού πάντες...» (Ματθ. 26:26-27).

Ο ιερέας, αφού πει, «Έχοντας λοιπόν στο νου μας αυτή τη σωτήρια εντολή και όλα όσα έχουν γίνει για μας, δηλαδή τη σταύρωση, την ταφή, την τριήμερη ανάσταση, την ανάληψη στους ουρανούς, την ενθρόνιση στα δεξιά του Πατέρα, τη δεύτερη και ένδοξη πάλι παρουσία», καταλήγει με την εκφώνηση: «*Τα σά εκ των σών σοί προσφέροντες κατά πάντα και δια πάντα, σε υμνούμεν, σε ευλογούμεν, σοί ευχαριστούμεν, Κύριε, και δεόμεθά σου, ο Θεός ημών*». Με τούτα τα λόγια είναι σαν να λέει στον ουράνιο Πατέρα: «Σου προσφέρουμε την ίδια εκείνη προσφορά που ο ίδιος ο Μονογενής Σου Υιός πρόσφερε σ Εσένα, το Θεό και Πατέρα. Και προσφέροντας την, Σ' ευχαριστούμε, γιατί κι Εκείνος προσφέροντας την Σ' ευχαριστούσε. Τίποτα δικό μας δεν προσθέτουμε σ αυτή την προσφορά των δώρων. Γιατί δεν είναι δικά μας έργα τούτα τα δώρα, αλλά δικά Σου δημιουργήματα. Ούτε και δική μας επινόηση είναι αυτός ο τρόπος της λατρείας, αλλά Εσύ μας τον δίδαξες κι Εσύ μας παρακίνησες να Σε λατρεύουμε με αυτόν τον τρόπο. Γι' αυτό, όσα Σου προσφέρουμε, είναι εξ ολοκλήρου δικά Σου. . . ».

Την ίδια στιγμή ο ιερέας προσπίπτει και ικετεύει θερμά το Θεό. Παρακαλεί για τα δώρα που έχει μπροστά του, ώστε να δεχθούν το πανάγιο και παντοδύναμο Πνεύμα Του και να μεταβληθούν ο μεν άρτος στο ίδιο το άγιο σώμα του Χριστού, ο δε οίνος στο ίδιο το άχραντο αίμα Του.

Μετά απ αυτές τις ευχές, η θεία ιερουργία ολοκληρώθηκε! Τα δώρα αγιάστηκαν! Η θυσία πραγματοποιήθηκε! **Το μεγάλο θύμα και σφάγιο, που θυσιάστηκε για χάρη του κόσμου, βρίσκεται μπροστά στα μάτια μας, πάνω στην αγία Τράπεζα!** Γιατί ο άρτος δεν είναι πλέον τύπος του Δεσποτικού σώματος. Είναι το ίδιο το πανάγιο σώμα του Κυρίου που δέχτηκε όλες εκείνες τις προσβολές, τα ραπίσματα, τα φτυσίματα, τις πληγές, τη χολή, τη σταύρωση. Και ο οίνος είναι το ίδιο το αίμα που ξεπήδησε όταν σφάζοταν το σώμα. Αυτό είναι το σώμα, αυτό είναι το αίμα που έλαβε σύσταση από το Άγιο Πνεύμα, που γεννήθηκε από τον Παρθένο Μαρία, που θάφτηκε, αναστήθηκε την τρίτη ημέρα, ανέβηκε στους ουρανούς και κάθισε στα δεξιά του Πατέρα.

Και πιστεύουμε πως έτσι είναι, γιατί ο ίδιος ο Κύριος είπε: «Τούτο εστί το σώμα μου... τούτο εστί το αίμα μου» (Μαρκ. 14:22, 24). Και γιατί ο ίδιος παρήγγειλε στους Αποστόλους και σ όλη την Εκκλησία: «Τούτο ποιείτε εις την εμνήν ανάμνησιν»

(Λουκ. 22:19). Δεν θα πρόσταζε να επαναλαμβάνουν αυτό το μυστήριο, αν δεν είχε σκοπό να τους δώσει δύναμη να το επιτελούν. Και ποια είναι η δύναμη; Το Άγιο Πνεύμα. Αυτό είναι που με το χέρι και τη γλώσσα των ιερέων τελεσιουργεί τα μυστήρια. Ο λειτουργός είναι υπηρέτης της χάριτος του αγίου Πνεύματος, χωρίς να προσφέρει τίποτε από τον εαυτό του. Γι' αυτό και δεν έχει σημασία αν τύχει να είναι ο ίδιος γεμάτος αμαρτίες. Κάτι τέτοιο δεν νοθεύει την προσφορά των δώρων, τα οποία είναι πάντοτε ευάρεστα στο Θεό. Όπως κι ένα φάρμακο που κατασκευάστηκε από άνθρωπο άσχετό με την ιατρική επιστήμη, δεν χάνει τη θεραπευτική του δράση, αρκεί μόνο να κατασκευάστηκε σύμφωνα με τις οδηγίες του γιατρού.

Αφού λοιπόν συμπληρωθεί η **θυσία**, ο ιερέας, βλέποντας μπροστά του το ενέχυρο της θείας φιλανθρωπίας, τον Αμνό του Θεού, ευχαριστεί και ικετεύει. Ευχαριστεί το Θεό για όλους τους αγίους, γιατί στο πρόσωπό τους η Εκκλησία βρήκε εκείνο που ζητάει, τη βασιλεία των ουρανών. Ιδιαίτερα -«εξαίρετως»- ευχαριστεί για την υπερευλογημένη Θεοτόκο και αιειάρθενο Μαρία, γιατί αυτή υπερβαίνει κάθε αγιοσύνη. Και ικετεύει ο ιερέας για όλους τους πιστούς -τους κεκοιμημένους και τους ζώντες- γιατί αυτοί δεν έφτασαν στην τελειότητα ακόμα κι έχουν ανάγκη από προσευχή.

Πηγή: Ιερά Μονή Παρακλήτου:

http://www.imparaklitou.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=95:foni-ton-pateron-23&catid=78&Itemid=470 και

http://oodegr.co/oode/pateres1/nik_kavasilas/erm_theias_leit1.htm#_toc64

3. Ευχαριστούμε σοι και υπέρ της Λειτουργίας ταύτης, ην εκ των χειρών ημών δέξασθαι κατηξίωσας.

[Μτφρ.] Σ' ευχαριστούμε και γι' αυτήν εδώ τη Λειτουργία, που μας έκρινες άξιους να δεχθείς από τα χέρια μας.

Επάνω στη γη κάθε μέρα γίνεται ένα έργο· είναι το πιο μεγάλο, το πιο σπουδαίο και το πιο ιερό έργο, που μπορούν να κάμουν οι άνθρωποι. Είναι η θεία Λειτουργία, η συνέχιση του μυστικού δείπνου που έκαμε ο Ιησούς Χριστός με τους μαθητές του. Οι άνθρωποι μπορούν να κάμουν πολλά και μεγάλα έργα, μα τίποτε περισσότερο και πιο σπουδαίο από τη θεία Λειτουργία. Αυτό είναι ένα μοναδικό προνόμιο, που έδωσε ο Θεός στους ανθρώπους, γιατί ούτε οι Άγγελοι μπορούν να τελέσουν τη θεία Λειτουργία. Στη θεία Λειτουργία οι Άγγελοι συνεργάζονται με τους ανθρώπους, καθώς το ακούμε στο τροπάριο του αγίου Σπυρίδωνα· «και εν τω μέλπειν τας αγίας σου ευχάς, αγγέλους έσχες συλλειτουργούντάς σοι», κι όταν έκανες τη θεία Λειτουργία, οι άγγελοι συλλειτουργούσαν μαζί σου. Πραγματικά σ' αυτό που με τα χέρια του ιερέα γίνεται επάνω στην αγία Τράπεζα, καθώς γράφει ο απόστολος Πέτρος, «*επιθυμούσιν άγγελοι παρακύψαι*», οι άγγελοι επιθυμούν να σκύψουν και να δουν.

*

Λειτουργία θα πει δημόσιο έργο, έργο δηλαδή, για το λαό, το λαό του Θεού. Η Εκκλησία προσεύχεται για όλο τον κόσμο, αλλά τελεί τη θεία λειτουργία μόνο για της πιστούς, «*Υπέρ των ευσεβών και ορθοδόξων χριστιανών*». Η Εκκλησία είναι ο λαός του Θεού, και επομένως η θεία Λειτουργία, σαν δημόσιο έργο, γίνεται για το λαό του Θεού από τον ίδιο το λαό. Γιατί δεν λειτουργούν μόνοι της ούτε μυστικά οι

ιερείς της Εκκλησίας, αλλά κάθε φορά ο λαός του Θεού με της ιερείς του τελούν τη Θεία Λειτουργία. Όταν λέμε λαός του Θεού, δεν εννοούμε χωριστά της λαϊκούς από της κληρικούς· όλοι μαζί και λαϊκοί και κληρικοί είμαστε ο λαός του Θεού.

Δεν είναι εύκολο να πούμε τι είναι η Εκκλησία, το καταβαίνομε της και το ζούμε αυτό το πράγμα, όταν τελούμε τη Θεία Λειτουργία. Όταν είμαστε μέσα στο ναό και γίνεται η Θεία Λειτουργία, εμείς δεν παρακολουθούμε απλώς σαν θεατές ό,τι γίνεται, αλλά είμαστε εμείς όλοι που λειτουργούμε. Γι' αυτό της οι ευχές κι όλοι οι ύμνοι της Θείας Λειτουργίας είναι γραμμένοι έτσι, που να φαίνεται πως δεν λειτουργεί μόνος ο ιερέας, αλλά όλοι οι χριστιανοί που είναι μέσα στο ναό. «*Του Κυρίου δεηθώμεν*» λέει ο διάκονος και «*Πρόσχωμεν*», και το λέει για όλο το λαό, γιατί όλοι είμαστε η Εκκλησία κι όλοι μαζί τελούμε Θεία Λειτουργία.

Κάθε φορά που μαζευόμαστε στο ναό λέμε πως έχουμε σύναξη, και σύναξη θα πει, ότι πάμε στην Εκκλησία, αλλά ότι συναζόμαστε για να γίνωμε η Εκκλησία... Μα ακόμα πολύ περισσότερο είμαστε η Εκκλησία, όχι μόνο όταν συναζόμαστε, αλλά όταν μαζί με τον ιερέα τελούμε τη Θεία Λειτουργία. ... Η λειτουργική σύναξη είναι η Εκκλησία. Η Θεία λειτουργία είναι το κέντρο όλων των ιερών Ακολουθιών, που γίνονται από την Εκκλησία μέσα στο ναό. Πάντα με την παρουσία μεταξύ του ιερέα, γιατί χωρίς ιερέα και χωρίς Θεία Λειτουργία δεν είμαστε Εκκλησία, αλλά μια απλή συγκέντρωση, σαν εκείνες που κάνουν τα σωματεία και οι σύλλογοι. Εκκλησία θα πει ο λαός, ο ιερέας και η αγία Τράπεζα, δηλαδή η Θεία Λειτουργία. Η Θεία Λειτουργία δεν είναι βέβαια κάτι που το σκέφτηκαν οι άνθρωποι, αλλά είναι το μεγάλο και θειότατο Μυστήριο, που το ίδρυσε και στο σύστησε ο Ιησούς Χριστός. Για να το πούμε καλύτερα, ο Ιησούς Χριστός ίδρυσε το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας και η Εκκλησία τελεί τη Θεία Λειτουργία, συνεχίζοντας το μεγάλο και θειότατο Μυστήριο. Γι' αυτό η Θεία Λειτουργία λέγεται και Θεία Ευχαριστία κι είναι το ίδιο πράγμα, η ιερή δηλαδή και γία τελετή της Εκκλησίας, στην οποία συνεχίζεται αναίμακτα η Θυσία του Ιησού Χριστού.

*

Η Θεία Λειτουργία ή η Θεία Ευχαριστία είναι η ίδια Θυσία που έκαμε ο Ιησούς Χριστός, προσφέροντας ο της τον εαυτό του για τη σωτηρία του κόσμου. Το βράδυ στο μυστικό δείπνο, έκοψε το ψωμί, έδωσε της μαθητές του και της είπε· «*Λάβετε φάγετε· τούτο εστι το σώμα μου...*». Ευλόγησε ύστερα το ποτήριο, έδωσε της μαθητές του και της είπε· «*Πίετε εξ αυτού πάντες· τούτο εστί το αίμα μου...*». Και της δυο φορές είπε καθαρά και εννοούσε κυριολεκτικά αυτό που έλεγε· «αυτό είναι το σώμα μου» και «αυτό είναι το αίμα μου». Αλλά δεν της εβεβαίωσε μόνο γι' αυτό, αλλά και της έδωσε εντολή και της είπε· «*Τούτο ποιείτε εις την εμὴν ανάμνησι*», αυτό να το κάνετε για να με ενθυμήσθε. Έτσι, λοιπόν η Εκκλησία τώρα, με την εντολή του Ιησού Χριστού, τελεί τη Θεία Λειτουργία και συνεχίζει την ίδια Θυσία και το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας.

Μέσα στα λόγια του Ιησού Χριστού της της μαθητές του είναι και η συνέχιση της Θυσίας και η κοινωνία από το σώμα και το αίμα του. Η Λειτουργία δηλαδή και η Θεία Ευχαριστία δεν είναι μόνο Θυσία και ανάμνηση του μυστικού δείπνου, αλλά και η κοινωνία των πιστών. Η Εκκλησία τελεί τη Θεία Λειτουργία και συνεχίζει τη Θυσία του Ιησού Χριστού, για να κοινωνήσουμε το σώμα και το αίμα του. Όταν λέμε Θυσία του Ιησού Χριστού, εννοούμε το σταυρικό του θάνατο, αλλά και την ύστερ' από τρεις ημέρες ανάστασή του. Κι όταν τελούμε τη Θεία Λειτουργία, καθώς το λέει σε μια ευχή ο λειτουργός ιερέας, «*τον θάνατος αυτού καταγγέλλομεν, την*

ανάστασιν αυτού ομολογούμεν». Όταν ο Ιησούς Χριστός στο μυστικό δείπνο σύστησε το μυστήριο της θείας Ευχαριστίας, μλούσε για το θάνατο και την ανάστασή του. Για το άγιο σώμα του, που θα πέθαινε στο σταυρό και για το τίμιο αίμα του, που θα έρρεε από την πλευρά του. Για το σώμα του, που έλαβε κατά την ενανθρώπηση του και που σε τρεις μέρες θα ανασταινόταν άφθαρτο και αθάνατο, αυτό που στο θείο μυστήριο μεταδίδεται τώρα «εις βρώσιν τοις πιστοίς, εις άφεσιν αμαρτιών και εις ζωήν αιώνιον».

*

[Σχετικά με τα πρώτα λόγια της αγίας αναφοράς: «Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου· πρόσχωμεν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ἐν εἰρήνῃ προσφέρειν»]:

«... Προσέρχεται, λέει [ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος], σε φρικτή και αγία θυσία. Να σεβασθής την υπόθεση αυτής της προσφοράς. Επάνω στην αγία Τράπεζα είναι σφαγμένος ο Χριστός. Και για ποια αιτία και γιατί σφάχθηκε; Για να ειρηνοποιήσει τον ουρανό με τη γη, για να σε κάμει φίλο και με τους αγγέλους, για να σε συμφιλιώσει με το Θεό. Και ολοκληρώνει το λόγο του ο άγιος Πατέρας της Εκκλησίας [ενν. ο Χρυσόστομος]: ... αυτή η θυσία έγινε, για να έχεις ειρήνη με τον αδελφό σου».

*

[Για τη φράση του λαού (χορού): "Έλεον ειρήνης, θυσίαν αίνεσεως]:

... Ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός επιβεβαιώνει το λόγο του Προφήτη: «Έλεος θέλω και ου θυσίαν», που θα πει πως ο Θεός, αντί για άλλη θυσία, προτιμά και θέλει από τους ανθρώπους συμπάθεια και αγαπητική διάθεση μεταξύ τους. Αυτό λοιπόν και τώρα υπόσχεται και βεβαιώνει ο λαός, ότι δηλαδή σ' εκείνον που είπε το «έλεος θέλω και ου θυσία» κι εμείς προσφέρομε έλεος· στη θυσία δηλαδή που εκείνος πρόσφερε για μας κι εμείς προσερχόμαστε με ήμερη και μαλακή καρδιά, που είναι καρπός μέσα μας και μεταξύ μας της ειρήνης. Αυτή, αντί για κάθε άλλη θυσία, είναι η λογική και πνευματική θυσία, θυσία ευχαριστίας και δοξολογίας στο Θεό. ... Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος επιμένει στην κοινωνική διάσταση της ειρήνης, στη σημασία δηλαδή που έχει η θυσία του Ιησού Χριστού για την ειρήνη μεταξύ των ανθρώπων· η θυσία, που έγινε μια φορά και συνεχίζεται σε κάθε θεία Λειτουργία. ... Αν λοιπόν [λέει ο Χρυσόστομος] η θυσία έγινε και γίνεται για να έχεις ειρήνη με τον αδελφό σου, αλλά εσύ δεν το κατορθώνεις αυτό, τότε άδικα μετέχεις στη θυσία. Γιατί για σένα είναι χωρίς όφελος το μεγάλο έργο του Χριστού. Κάμε λοιπόν πρώτα εκείνο, για το οποίο ακριβώς προσφέρθηκε και προσφέρεται η θυσία, και τότε θα την χαρείς καλά και σωστά».

Ψαριανός, Δ., Μητρ. Σερβίων και Κοζάνης (1986). Η Θεία Λειτουργία.

Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 1-6, 308-309.

4. Μυσταγωγία

Ο Άγιος Μάξιμος εκθέτει τα επιμέρους τμήματα της Θείας Λειτουργίας, περιγράφοντας την αναγωγή, το ανέβασμα, της πορείας του πιστού στο καθένα απ' αυτά. ...

Η «είσοδος των αγίων μυστηρίων» (η **Μεγάλη Είσοδος**) υπενθυμίζει στον πιστό τη θεϊκή οικονομία για τη σωτηρία του ανθρώπου. Η σωτηρία αυτή πραγματοποιήθηκε με τη σταυρική θυσία, την οποία συμβολίζει η Μεγάλη Είσοδος

... κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας ο πιστός ακολουθεί μια διαδρομή πνευματικής μύησης και ανύψωσης από τα ατελέστερα στα τελειότερα, από τη γη στον ουρανό, από την ανθρώπινη στην αγγελική κατάσταση και, τελικά, στη θέωση. Μέσα από τη γνώση της διδασκαλίας του Κυρίου (Ευαγγέλιο), τη συστράτευση με

τους αγγέλους για τη δοξολογία του Θεού (Τρισάγιος Ύμνος), την επίγνωση των ευεργεσιών του Θεού για τον άνθρωπο (Μεγάλη Είσοδος- Σύμβολο της Πίστεως), ο άνθρωπος εγκαταλείπει το «γήινο φρόνημα», συνειδητοποιεί την υιοθεσία του από το Θεό και επιτυγχάνει την ένωση μαζί του (Θεία Μετάληψη).

Μάξιμος Ομολογητής, *Μυσταγωγία*,

Από το σχολικό βιβλίο των Θρησκευτικών της Α' Λυκείου ΔΕ 45, σ. 223-224:

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A106/116/903,3371/>

5. Ποια είναι η φύση τον ιερού μυστηρίου;

Είναι μυστήριο και θυσία. Είναι μυστήριο κατά το οποίο, δια της ευχής του ιερέα, κατέρχεται η χάρη του αγίου Πνεύματος και μεταβάλλει τα φυσικά στοιχεία του άρτου και του οίνου σε σώμα και αίμα Χριστού. Το πράγμα είναι μυστήριο φοβερό, ανερμήνευτο και ακατάληπτο. Η μεταβολή και μεταποίηση γίνεται στην ουσία των φυσικών στοιχείων. Χάνουν δηλαδή τα στοιχεία τη δική τους ουσία, και τη θέση της καταλαμβάνουν το άχραντο σώμα και το τίμιο αίμα του Χριστού. Φυσικά διατηρούν τα συμβεβηκότα, όσα υπάρχουν περί την ουσία, δηλαδή τις φυσικές τους ποιότητες του βάρους, του χρώματος, της οσμής, της γεύσεως, της οξύτητος (του οίνου) κ.α. Αυτός που κοινωνεί δέχεται αυτούσιο το σώμα και το αίμα του Χριστού, αυτό που γεννήθηκε, αυξήθηκε, έπαθε στο σταυρό, αναστήθηκε εκ των νεκρών και, θεωμένο, αναλήφθηκε στους ουρανούς. Κοινωνεί ολόκληρης της ανθρώπινης φύσεως του Κυρίου και συνημμένως της θεότητός του, που είναι αχώριστα ενωμένη με αυτή. Κατ' επέκταση κοινωνεί και του τριαδικού Θεού!

Η θεία Ευχαριστία είναι ταυτόχρονα και θυσία. Είναι η ίδια η θυσία του σταυρού, πρόληψη της όποιας έκανε ο Σωτήρας κατά το Μυστικό Δείπνο της Μ. Πέμπτης. Είναι η ίδια θυσία με τη σταυρική, προσφερόμενη όμως αναιμάκτως, ενώ η θυσία του Σταυρού έγινε εν αίματι. Ομοίως, ενώ η σταυρική θυσία έγινε μια για πάντα για την κατάργηση της αμαρτίας και του θανάτου, η θυσία της ευχαριστίας γίνεται πολλάκις, με σκοπό να εφαρμόσει τα σωτήρια αγαθά της μεγάλης εκείνης θυσίας στο σώμα των πιστευόντων μελών της Εκκλησίας. Στη θυσία της Ευχαριστίας θύτης και θύμα είναι ο ίδιος ο Χριστός, ο οποίος προσφέρεται δια χειρός του ιερέως.

Θεοδώρου, Ανδρέα (1997). *Απαντήσεις σε ερωτήματα δογματικά*.

Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σελ. 165-172.

http://www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?cat=poim&contents=contents_leraMistiria.asp&main=kat010&file=4.4.4.htm]

Αναλύοντας:

«**Ομαδοσυνεργασία – Παραγωγή κάρτας γνώσεων**»

1. Καινή Διαθήκη (για τη Θ. Λειτουργία):

Λκ 22,17-20: «Ύστερα πήρε το ποτήρι, έκανε ευχαριστήρια προσευχή και είπε: «Πάρτε το αυτό και μοιράστε το μεταξύ σας: 18σας λέω πως από 'δω και πέρα δε θα ξαναπιώ απ' τον καρπό του αμπελιού, ώσπου να έρθει η βασιλεία του Θεού». 19Ύστερα πήρε ψωμί και, αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το κομμάτιασε και τους το έδωσε λέγοντας: «Αυτό είναι το σώμα μου, που παραδίνεται για χάρη σας: αυτό που κάνω τώρα, να το κάνετε στην ανάμνησή μου». 20Το ίδιο, μετά το δείπνο,

πήρε και το ποτήρι λέγοντας: «Αυτό το ποτήρι είναι η νέα διαθήκη, που επισφραγίζεται με το αίμα μου το οποίο χύνεται για χάρη σας.»

Α Κορ 10, 16: «Όταν πίνουμε το **ποτήριο της ευχαριστίας**, με το οποίο **ευχαριστούμε** το Θεό, δεν κοινωνούμε με το αίμα του Χριστού; Κι όταν κόβουμε και μοιράζουμε τον άρτο, τρώγοντάς τον δεν κοινωνούμε με το σώμα του Χριστού;».

Α Κορ 11, 23-26: «Εγώ αυτό παρέλαβα από τον ίδιο τον Κύριο, κι αυτό σας παρέδωσα: Ο Κύριος Ιησούς, τη νύχτα που ήταν να παραδοθεί στους σταυρωτές του, πήρε ψωμί, και, αφού έκανε ευχαριστήρια προσευχή, το τεμάχισε και είπε: «Λάβετε και φάγετε· αυτό είναι το σώμα μου, που τεμαχίζεται για χάρη σας. Αυτό να κάνετε στην ανάμνησή μου». Παρόμοια, όταν τέλειωσε το δείπνο, πήρε το ποτήρι και είπε: «Αυτό το ποτήριο είναι η νέα διαθήκη που επικυρώνεται με το αίμα μου. Όποτε πίνετε απ' αυτό το ποτήριο, να το κάνετε στην ανάμνησή μου. Γιατί ωστόσο να έρθει ο Κύριος, πάντοτε, όποτε τρώτε αυτό το ψωμί και πίνετε αυτό το ποτήριο, διακηρύττετε το θάνατο του Κυρίου».

Α Κορ 11, 28: «Γι' αυτό πρέπει να εξετάζει κανείς προσεκτικά τον εαυτό του, και τότε να τρώει από τον άρτο και να πίνει από το ποτήριο».

2. «... Αλλά πολλές φορές ... τη θεία Λειτουργία την ονομάσαμε και θεία Ευχαριστία. Γιατί η αγία αναφορά είναι μια προσφορά ευχαριστίας στο Θεό, καθώς το ακούσαμε στην προτροπή του ιερέα «*Ευχαριστήσωμεν τω Κυρίω*» και καθώς η ευχή της αναφοράς ... είναι στην αρχή μια ευχή ευχαριστίας για όλες τις ευεργεσίες του Θεού. Ο λειτουργός ιερέας, παίρνοντας τη φωνή του λαού «*Άξιον και δίκαιον*», αρχίζει την **ευχή της ευχαριστίας**. «*Άξιον και δίκαιον σέ ύμνεϊν, σέ εύλογεϊν, σέ αίνεϊν, σοϊ εύχαριστεϊν, σέ προσκυνεϊν έν παντι τόπω τῆς δεσποτειας σου. Σὺ γάρ εἶ Θεός άνέκφραστος, άπερινόητος, άόρατος, άκατάληπτος, άει ὦν ὡσαύτως ὦν· σὺ καὶ ὁ μονογενής σου Υἱός καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον...*».

....

...Η ευχή της αναφοράς είναι ευχής ευχαριστίας. ...

...Ο Ιησούς Χριστός ονομάζει το αίμα του αίμα της καινής διαθήκης, δηλαδή της νέας συμφωνίας μεταξύ του Θεού και των ανθρώπων. Η παλαιά συμφωνία επικυρώθηκε με τις θυσίες και το αίμα των ζώων· η νέα συμφωνία επικυρώθηκε με τη θυσία και το τίμιο αίμα του Ιησού Χριστού... Ο αμνός του Πάσχα στην παλαιά διαθήκη είναι η προτύπωση του Ιησού Χριστού στη θυσία του σταυρού. ...Ο Ιησούς Χριστός προσφέρθηκε θυσία στο σταυρό για τις αμαρτίες του κόσμου και, θα πούμε έτσι, δεν ήταν ο σταυρός που σήκωνε το εκούσιο θύμα, αλλά ήταν ο αμνός του Θεού στο σταυρό, που σήκωνε τις αμαρτίες του κόσμου... Τη νύχτα πριν από το θάνατό του καθιέρωσε μια αληθινή θυσία ειρήνης και ευχαριστίας, τη θεία Ευχαριστία...

Ψαριανός, Δ., Μητρ. Σερβίων και Κοζάνης (1986). Η Θεία Λειτουργία.
Αθήνα: Αποστολική Διακονία, σ. 323, 330, 335-336.

3. Η Ευχαριστιακή ζωή

Η ευχαριστιακή ζωή στον Παράδεισο

«Ο Πανάγαθος Θεός έπλασε τον άνθρωπο από αγάπη, ελεύθερα, για να συμμετάσχει στην Ζωή Του. Τον επροίκισε με σπάνια χαρίσματα, το λογικό, το αυτεξούσιο, την αγαπητική δύναμη. Όλα αυτά αποτελούν το «κατ' εικόνα». Του έδωσε τα χαρίσματα αυτά για να μπορέσει να ζήσει σε κοινωνία με τον Θεό, να αγαπά τον Θεό, να συνομιλή με τον Θεό, να προσφέρεται στον Θεό. Σύμφωνα με το πρώτο κεφάλαιο της Γενέσεως ο άνθρωπος ζούσε στον Παράδεισο ευτυχισμένα, μέσα στην αγάπη του Ουράνιου Πατέρα. Κάθε μέρα δεχόταν την επίσκεψή Του. Συνομιλούσε μαζί Του και χαιρόταν κοντά Του. Μέσα στον Παράδεισο ο Πανάγαθος Θεός τοποθέτησε τον άνθρωπο ως βασιλέα, να χρησιμοποιήσει όλα τα αγαθά που του έδωσε και χρησιμοποιώντας και εξουσιάζοντας αυτά σωστά να τα προσφέρει με ευχαριστία στον Θεό. Προσφέροντας δε στον Θεό την ευχαριστία για όλα τα δώρα που του έδωσε, να είναι συγχρόνως και ιερέας.

Έτσι ο πρώτος άνθρωπος ήταν βασιλεύς και ιερέας. Μπορούσε να δέχεται τα πρόσωπα, τους άλλους ανθρώπους, τα πράγματα, τον εαυτό του, ως δώρα του Θεού και ευχαριστώντας τον Θεό να τα επαναπροσφέρει πάλι στον Θεό και Πατέρα του ως θυσία· ζούσε θεοκεντρικά· είχε ως κέντρο της ζωής τον Θεό· όλα τα δεχόταν ως δώρα του Θεού και όλα τα επέστρεφε στον Θεό ως δώρα δικά Του. Γινόταν δηλαδή μέσα στον Παράδεισο μια ανταλλαγή δώρων. Αυτή ήταν η ζωή των πρώτων ανθρώπων, όσο εδέχοντο την αγάπη του Θεού. Όλη τους η ζωή ήταν μια ευχαριστία, μια εκδήλωση ευγνωμοσύνης προς τον Ουράνιο Πατέρα. Ήταν μια ζωή αγαπητική. Ότι έκανε ο άνθρωπος ήταν μια έκφραση αγάπης προς τον Θεό και προς τον συνάνθρωπό του. Επιτελούσε τρόπον τινά μια Θεία Λειτουργία, την Λειτουργία του Παραδείσου· και συλλειτουργούσε σ' αυτήν την Λειτουργία μαζί με τους αγίους Αγγέλους, οι οποίοι προ του ανθρώπου ήδη είχαν δημιουργηθεί ως λογικά κτίσματα του Θεού και είχαν ως αποστολή να λατρεύουν συνεχώς τον Θεό, να τον ευχαριστούν και να προσφέρονται στον Δημιουργό τους. ...»

Καψάνης, Γέροντας Γεώργιος, Προηγούμενος Ι.Μ. Οσίου Γρηγορίου (+ 2014)

11 Μαΐου 2015

[Απομαγνητοφωνημένη ομιλία που έγινε στην αίθουσα διαλέξεων της Ιεράς Μητροπόλεως Δράμας την 9η Μαΐου 1982 προσκλήσει και παρουσία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δράμας κ.κ. Διονυσίου]

[Πηγή: <https://www.pemptousia.gr/2015/05/i-efcharistiaki-zoi-ston-paradiso/>]

4. Εκκλησία = Ευχαριστία

Στα αρχαιότερα κείμενα της Καινής Διαθήκης, που κατέχομε, δηλαδή στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου, ο όρος «Εκκλησία» χρησιμοποιείται για να δηλώσει την τοπική Εκκλησία, όχι σε οποιαδήποτε μορφή Της, αλλά στη Σύναξή της για τη Θ. Ευχαριστία. Αυτό προκύπτει από τη μελέτη, μεταξύ άλλων, του 11ου κεφ. της Α' προς Κορ. επιστολής. Στο κεφάλαιο αυτό, όπως και στα επόμενα μέχρι και το κεφ. 14, ο Παύλος αναφέρεται στις Ευχαριστιακές συνάξεις των Κορινθίων, τις οποίες ταυτίζει με την "Εκκλησία": «συνερχομένων υμών εν Εκκλησία ακούω σχίσματα εν υμίν υπάρχειν κ.τ.λ.», δηλαδή όταν συνέρχεσθε ως Εκκλησία, τουτέστιν ως Ευχαριστιακή Σύναξη... Έτσι το «συνέρχεσθαι επί το αυτό» για τον Παύλο σημαίνει το συνέρχεσθαι, ως Εκκλησία. Είναι τυχαίο ότι στην Πατερική γραμματεία (βλ. Μάξιμο, Αναστάσιο Σιναΐτη κ.α.) ο όρος «Σύναξις» δήλωνε χωρίς καμία επεξήγηση τη Θ. Ευχαριστία;

Μια άλλη μαρτυρία της ταυτίσεως της Ευχαριστιακής Συναξέως με την Εκκλησία είναι η φράση «**κατ' οίκον εκκλησία**», που απαντούμε πάλι στον Απ. Παύλο. Η κρατούσα άποψη είναι ότι η φράση αυτή εδήλωνε τη Συναξη της τοπικής Εκκλησίας σε ένα από τα σπίτια των μελών της Εκκλησίας για να τελέσουν την Ευχαριστία («κλώντες τε κατ' οίκον άρτον» εν αντιθέσει προς την εν τω Ναώ προσευχήν. Πράξ. β', 46). Δεν είναι νοητή η χρήση του όρου «Εκκλησία» στην περίπτωση αυτή, αν δεν υπήρχε η συνείδηση ότι Εκκλησία και Ευχαριστιακή Συναξη ταυτίζονται.

Προς την ίδια κατεύθυνση μαρτυρεί και η χρήση του όρου «όλη η Εκκλησία» (Ρωμ. ιστ', 23) από τον Απ. Παύλο. Είναι σημαντικό ότι την Ευχαριστιακή Συναξη στον οίκο του Γάϊου ο Παύλος την ονομάζει Συναξη «όλης της Εκκλησίας». ...Η Ευχαριστία είναι η «Καθολική Εκκλησία» par excellence, ακριβώς γιατί είναι «σύναξις επί το αυτό» όλης της τοπικής Εκκλησίας, δηλαδή της «Εκκλησίας του Θεού» της «ούσης» ή «παροικούσης» σε ορισμένο τόπο.

... Στο σημείο αυτό θα αναφέρουμε απλώς μια ένδειξη του πόσο η έννοια της «Καθολικής Εκκλησίας» συνδέεται βαθειά με την Ευχαριστιακή Συναξη όλης της τοπικής Εκκλησίας στη συνείδηση της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας. Πρόκειται για τη χρήση του **όρου «Καθολικόν»** στις ιερές Μονές μας, η οποία κατά αρχαιοτάτην παράδοση δεν σημαίνει άλλο από τον Ναό, στον οποίο συνάγονται όλοι οι μοναχοί, για να τελέσουν την Ευχαριστία. Ό,τι δηλ. συνέβαινε σε κάθε τοπική Εκκλησία στους πρώτους αιώνες μεταφέρθηκε και στις Μονές: Η εκκλησία γίνεται «Καθολική», όταν συνάγεται στο «Καθολικόν» της. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι ο Ορθόδοξος Λαός μας, ζυμωμένος με την εκκλησιολογία αυτή, έχει ταυτίσει τον όρο «Εκκλησία» με τον χώρο όπου τελείται η Ευχαριστία: «**Πηγαίνω στην Εκκλησία**», αντί πηγαίνω στο Ναό. Δεν θα γινόταν αυτό, αν δεν ήταν ριζωμένος βαθειά στη συνείδηση του Λαού μας αυτός ο ταυτισμός Εκκλησίας και Ευχαριστίας.

Την πραγματικότητα αυτή γνωρίζει και διασώζει η Θεολογία της Εκκλησίας μας, όταν έρχεται η στιγμή να επιχειρηθεί κάποιος ορισμός της Εκκλησίας. ... Εκφραστής της είναι ο **άγιος Νικόλαος Καβάσιλας**. ... Γράφει ο Καβάσιλας:

«**Σημαίνεται (= ορίζεται, δηλώνεται) δε η Εκκλησία εν τοις μυστηρίοις...** Την τού Χριστού Εκκλησίαν, ει τις ιδείν δυνηθείη... ουδέν έτερον ή αυτό μόνον το Κυριακόν όψεται σώμα... Δια τούτο ουδέν απεικός (= τίποτε το παράλογο ή υπερβολικό). Ενταύθα δια των μυστηρίων την Εκκλησίαν σημαίνεσθαι» (Νικολ. Καβάσιλα, Ερμηνεία εις την Θεϊαν Λειτουργίαν, κεφ. ΛΗ', 6 και ΛΘ', 1. Migne P.G., τλ. 150, 452-3).

Δηλαδή, αν θελήσουμε να πούμε τι είναι η Εκκλησία, τίποτε άλλο (= «ουδέν έτερον») δεν θα δούμε παρά μόνον ...αν κοιτάξουμε τη Θ. Ευχαριστία. Γι' αυτό και η Εκκλησία «σημαίνεται», ορίζεται εν τη Θ. Ευχαριστία. Η φράση «εν τοις μυστηρίοις» δεν σημαίνει για τον Καβάσιλα στα επτά μυστήρια, αλλά μόνον στη Θ. Ευχαριστία, η οποία στην αρχαία λειτουργική γλώσσα καλείται «τα φρικτά και ζωποιά κ.λπ. μυστήρια».

Και για να μη αφήσει ο Καβάσιλας καμιά αμφιβολία ότι Ευχαριστία και Εκκλησία ταυτίζονται ... γράφει: μεταξύ Ευχαριστίας και Εκκλησίας δεν υφίσταται «αναλογία ομοιότητας» αλλά «πράγματος ταυτότης».

...

«... [με το Βάπτισμα] έχομε μια οντολογική αλλαγή, ότι ο άνθρωπος πρέπει να μπει πλέον σε μια νέα σχέση με τον κόσμο. Δεν μπορεί να είναι κανείς

βαπτισμένος και να είναι μακριά από την βίωση της Κοινότητας της Εκκλησίας, για αυτό Βάπτισμα σημαίνει συγχρόνως και τοποθέτηση μέσα στην Κοινότητα της Εκκλησίας και κοινωνία στη Θεία Ευχαριστία.

...η Εκκλησία βιώνεται, ως πρόγευση της Βασιλείας του Θεού, δηλαδή των σχέσεων εκείνων, που δίνουν ζωή και όχι θάνατο, διότι ο θάνατος είναι εγγενής μέσα στη βιολογική γέννηση του ανθρώπου, ας μην το λησμονούμε αυτό το πράγμα. Εγγενής αντίθετα, μέσα στη νέα γέννηση του ανθρώπου με το Βάπτισμα, είναι η ζωή, και αυτό δίνεται με τη Θεία Ευχαριστία· διότι δεν μπορεί αυτός, που βιώνει την Εκκλησία, ως Βαπτισματική πραγματικότητα, να μην την βιώσει αμέσως και ως Ευχαριστιακή πραγματικότητα. Το σημαντικό εν σχέσει με την Ευχαριστιακή εμπειρία της Εκκλησίας είναι ότι εισέρχεται πλέον ο άνθρωπος σε μια σχέση με τους άλλους και με τον κόσμο γενικά, η οποία έχει ως κέντρο Της τον Χριστό. Έχει ως κέντρο Της το Σώμα Εκείνου, ο Οποίος νίκησε το θάνατο, και αυτή η νίκη κατά του θανάτου, που έχει ο αναστημένος Χριστός, είναι αυτή, από την οποία πηγάζει η ζωή για όλα τα μέλη της Εκκλησίας. Αυτή η Χριστοκεντρικότητα της Θείας Ευχαριστίας είναι που την κάνει να διαφέρει από κάθε άλλη εμπειρία, που έχει ο πιστός ή γενικότερα ο άνθρωπος. Δεν υπάρχει απολύτως τίποτε, που να είναι τόσο Χριστοκεντρικό, όσο η Θεία Ευχαριστία. Καμία άλλη εμπειρία του πιστού δεν έχει τόσο άμεση σχέση με την σωματική παρουσία του αναστάντος Χριστού.

Το άλλο σημαντικό στοιχείο απ' την εμπειρία της Θείας Ευχαριστίας είναι ότι κάνει τη σχέση του ανθρώπου με τον Θεό σχέση που περνάει μέσα από τους άλλους. Μπορεί κανείς εύκολα να δημιουργήσει μια σχέση με τον Θεό, η οποία να παραγνωρίζει, να παραμερίζει τον πλησίον. Αυτή είναι μία επικίνδυνη κατάσταση, η οποία μπορεί εύκολα να συμβεί έξω από την Ευχαριστιακή εμπειρία. Αλλά και στην Ευχαριστιακή εμπειρία παρεισφρύει πολλές φορές η ευσεβιστική ατομοκρατία, και βλέπει κανείς πολλές φορές έναν πιστό να πηγαίνει στη Θεία Ευχαριστία και να απομονώνεται από το υπόλοιπο Σώμα της Εκκλησίας, για να προσευχηθεί δήθεν καλύτερα, πράγμα που θα μπορούσε να το κάνει καλύτερα στο σπίτι του. Στη Θεία Λειτουργία δεν πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε ως άτομα, πηγαίνουμε για να προσευχηθούμε μαζί με τους άλλους, ως Κοινότητα. Πρέπει, λοιπόν, να έχουμε διαρκώς συνείδηση ότι ο διπλανός μας είναι και αυτός μέλος του ίδιου Σώματος και ότι δια μέσου της σχέσεως αυτής με τον διπλανό μας επικοινωνούμε με τον Θεό.

...Ο άνθρωπος, λοιπόν, βιώνει τα Έσχατα, τη Βασιλεία του Θεού, στη Θεία Ευχαριστία όπου όταν έχει αυτή την εικόνα των εσχάτων, που δημιουργεί η Θεία Λειτουργία, μάλιστα δε, η Ορθόδοξη Θεία Λειτουργία, η οποία περισσότερο από κάθε άλλη ευχαριστιακή Λειτουργία εικονίζει τα μέλλοντα, εικονίζει τη Βασιλεία του Θεού. Εκεί, πλέον, βιώνουμε τη Βασιλεία του Θεού μέσα στη Θεία Λειτουργία, σαν μια αποκάλυψη της μελλοντικής καταστάσεως των πραγμάτων.

Γι' αυτό εμείς οι Ορθόδοξοι βιώνουμε την Εκκλησία με τρόπους, που πολλές φορές σκανδαλίζουν τους ετεροδόξους. Έχει, παραδείγματος χάριν, η Εκκλησία μας και η Θεία Ευχαριστία μια ιδιαίτερη λαμπρότητα: πολύ φως, λαμπρά άμφια, ωραία ψαλμωδία, ωραίες εικόνες, ωραία χρώματα. Όλα αυτά αποβλέπουν σε έναν σκοπό: στο να απεικονίσουν την Βασιλεία του Θεού σε μας και να μας κάνουν να την προσευχηθούμε. Κάνουμε, λοιπόν, μεγάλο λάθος, όταν για διάφορους λόγους (πολλές φορές κακώς νοούμενης ταπεινοφροσύνης και δήθεν απλότητας) αυτά τα πράγματα τα απλοποιούμε και στερούμε έτσι τη Θ. Λειτουργία από την λαμπρότητα που προσέδωσε η Εκκλησία στη Θεία Ευχαριστία διαμέσου των αιώνων. Βιώνοντας,

λοιπόν, τη Θεία Ευχαριστία ως Χριστοκεντρική Σύναξη και ως εικόνα της Βασιλείας τού Θεού, της Συνάξεως δηλαδή όλων γύρω από το πρόσωπο τού Χριστού, αποκτά ο Ορθόδοξος πιστός μια ιδιαίτερη εκτίμηση, ευλάβεια και σεβασμό προς τους λειτουργούς της Εκκλησίας, προς αυτούς που εικονίζουν τα Έσχατα, και ιδιαιτέρως προς αυτούς που εικονίζουν το πρόσωπο του Χριστού, όπως είναι ο Επίσκοπος, που είναι ο κατ' εξοχήν Προεστώς της Ευχαριστιακής Συνάξεως. Νομίζω ότι αυτή η παράδοση του λαού μας να αποδίδει ιδιαίτερη ευλάβεια στους λειτουργούς της Εκκλησίας, στον Επίσκοπο κατεξοχήν, στους Πρεσβυτέρους και τους Διακόνους κατ' επέκταση, είναι μέρος ουσιαστικό αυτού που λέμε: «βίωση τού μυστηρίου της Εκκλησίας».

Η βίωση τού Μυστηρίου της Εκκλησίας, ενώ κατεξοχήν λαμβάνει χώρα μέσα στα Μυστήρια, προεκτείνεται και πέρα από τα Μυστήρια, στη ζωή τού πιστού έξω από τα Μυστήρια, στις σχέσεις του με τους άλλους, στη σχέση του με τον υλικό κόσμο. Επειδή τα Μυστήρια, όπως είπαμε μας δίνουν την εικόνα της Βασιλείας του Θεού, μεταφέρουμε την εικόνα αυτή και την κάνουμε μόνιμο κριτήριο της ζωής μας: κάθε πράξη, κάθε απόφαση, κάθε ενέργεια της ζωής μας συγκρίνεται πλέον με αυτή την εικόνα των μελλόντων, της Βασιλείας του Θεού, και δημιουργείται μ' αυτόν τον τρόπο μόνιμως, θα έλεγε κανείς, η συνείδηση της ανεπάρκειάς μας να ταυτίσουμε αυτή την εικόνα που δίνουν τα Μυστήρια με την πραγματικότητα της καθημερινής μας ζωής. Αυτή η συνειδητοποίηση της συγκρούσεως μεταξύ αυτού, που παίρνουμε στα Μυστήρια και αυτού, που είμαστε στην καθημερινή μας ζωή δημιουργεί το βίωμα της μετανοίας και η μετάνοια είναι ακριβώς αυτή που θα μας κρατάει πάντοτε σε σωστή σχέση με την Εκκλησία. Διότι η Εκκλησία αποτελείται από αμαρτωλούς, από αμετανόητους όμως είναι δύσκολο να το εννοήσει κανείς. Έτσι, αυτή η σύγκριση μας οδηγεί στην αληθινή μετάνοια και στην ταπείνωση, και με τον τρόπο αυτό βιώνεται το Μυστήριο της Εκκλησίας, ως Μυστήριο Μετανοίας, Μυστήριο ταπεινώσεως ειλικρινούς».

Ζηζιούλας, Ι., Μητρ. Περγάμου (2006). *Ευχαριστίας εξεμπλάριον: Ήτοι κείμενα εκκλησιολογικά και ευχαριστιακά*. Μέγαρο: Ευεργέτις, σ. 38-44, 64-73.

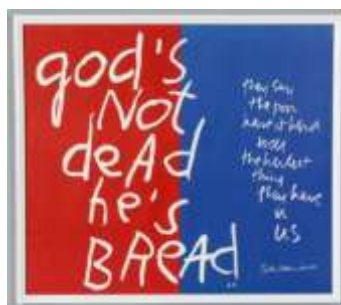
5. «Στην Εκκλησία, ο άνθρωπος καλείται να μαθητεύσει ώστε να γίνει **ύπαρξη ευχαριστιακή**, μαθαίνει να χρησιμοποιεί με ευγνωμοσύνη τους φυσικούς πόρους, προσφέροντας τον κόσμο και τον εαυτό του.

Olivier, Clement (1997). «*Η αλήθεια ελευθερώσει υμάς*». Συνομιλώντας με τον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο Α΄. Μτφρ. Κ. Χιωτέλλη. Αθήνα: Ακρίτας, σ. 139.

- Εναλλακτικά:

«**Έντεχνος συλλογισμός (Artful thinking) - Σκεφτείτε, Αμφιβάλλετε, Εξερευνήστε**»

1. Γραφιστικό έργο της μοναχής Corita Kent, “**God’s not dead, he’s bread**”:

2. Γ'. Ότι τὰ δῶρα ταῦτα τῷ Θεῷ ἀνατίθεται, ὡς ἀπαρχαὶ ζωῆς ἀνθρωπίνης

(1.) Ἀλλὰ τί τὸ σχῆμα τῶν δώρων;

(2.) Καρπῶν ἀπαρχὰς οἱ παλαιοὶ προσῆγον, ἢ ποιμνίων, ἢ βουκολίων, ἢ ἄλλων κτήσεων. Ἡμεῖς δὲ ὡς ἀπαρχὰς τῆς ἡμετέρας ζωῆς τῷ Θεῷ ἀφιεροῦμεν ταῦτα τὰ δῶρα τροφὴν ἀνθρωπίνην ὄντα, δι' ἧς ἡ σωματικὴ ζωὴ συνέστηκε· καὶ οὐ συνέστηκε μόνον διὰ τῆς τροφῆς ἢ ζωῆς, ἀλλὰ καὶ σημαίνεται δι' αὐτῆς. «Συνεφάγομεν γὰρ καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὴν ἀνάστασιν», περὶ τοῦ Χριστοῦ οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον, ἵνα δείξωσιν ὅτι ζῶντα αὐτὸν εἶδον. Καὶ ὁ Κύριος ὃν ἀνέστη νεκρὸν τούτῳ δοῦναι φαγεῖν ἐκέλευσεν ἵνα τῇ τροφῇ τὴν ζωὴν ἀποδείξῃ. Ὡστε οὐδὲν ἀπεικὸς τὸν ἀπαρχόμενον τῆς τροφῆς δοκεῖν αὐτῆς ἀπάρχεσθαι τῆς ζωῆς.

(3.) Ἄλλ' ἴσως εἶποι τις ἂν ὅτι καὶ πάντα σχεδὸν τὰ παρὰ τῶν παλαιῶν τῷ Θεῷ προσαγόμενα τρέφειν δύναται τὸν ἄνθρωπον· καρποὶ γὰρ ἦσαν ἐφ' οἷς οἱ γεωργοὶ πονοῦσι, καὶ ζῶα τῶν ἐδωδίων. Τί οὖν; Πάντα ἐκεῖνα τῆς ἀνθρωπίνης ἦσαν ἀπαρχαί;

(4.) Οὐδαμῶς· οὐδὲν γὰρ ἐκείνων ἰδίως ἀνθρωπίνη τροφή· κοινὴ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ζώων· τὰ μὲν πτηνῶν καὶ ποοφάγων, τὰ δὲ σαρκοφάγων θηρίων. Ἀνθρώπινον γὰρ ἐκεῖνο λέγομεν τὸ μόνῳ διαφέρον ἄνθρώπῳ· τὸ δὲ κατασκευῆς ἄρτου δεηθῆναι ὥστε φαγεῖν, καὶ μηχανήσασθαι οἶνον ὥστε πιεῖν, ἀνθρώπου μόνον ἴδιον.

(5.) Καὶ τὸ μὲν εἶδος τῆς δωροφορίας ταύτης τοιοῦτον.

Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας, *Εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν*

[Πηγή:

<https://greekdownloads.wordpress.com/2013/07/19/%CE%AC%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B9%CE%BB%CE%B1%CF%82-%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B8%CE%B5%CE%AF%CE%B1/>]

2. «... Ὅτι τὰ σα ἐκ τῶν ὧν σοὶ προσφέρονται. Παρ' ὅλο που τα προσφερόμενα δεν εἶναι δικά τους [τῶν ἀνθρώπων], ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ παρ' ὅλο που ὁ Θεὸς θὰ μπορούσε νὰ τὰ πάρει μόνος του, προσφέροντες εἴμαστε οἱ ἀνθρώποι. Ἡ προσφορὰ μας αὐτὴ ἀποτελεῖ κάτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ διεκπεραιωτικὴ ἢ μεταπρατικὴ ρουτίνα. Ἀποτελεῖ δημιουργία καὶ σύνθεση.

Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα, το οποίο αποτυπώνεται στην ευχαριστιακή πράξη και ειδικότερα στην επιλογή των υλικών που χρησιμοποιούνται στη θεία Ευχαριστία. ... Ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας φωτίζει τη δημιουργική και συνθετική κλήση του ανθρώπου. Τον άρτο και το οίνο, λέει, τον προσφέρουμε κατά τη θεία Λειτουργία στον Θεό ως ένα είδος εκπροσώπου της ζωής μας – ‘ως απαρχάς της ημετέρας ζωής’. Με αυτά συντηρούμαστε στη ζωή. Γιατί όμως (ρωτά ο Καβάσιλας) προσφέρουμε άρτο και οίνο και όχι άλλες τροφές; Διότι (απαντά ο ίδιος) τα εν λόγω δώρα δεν είναι απλώς βρώσιμα από πλευράς χημικής σύστασής τους, αλλά ενσωματώνουν την ανθρώπινη δημιουργικότητα, τη συμμετοχή του ανθρώπου στην ιστορία. Αντίθετα προς τους καρπούς και τα ζώα που γίνονται τροφή των άλλων ζώων ως έχουν, ο άρτος και ο οίνος δεν βρίσκονται έτοιμοι στη φύση. Προέρχονται μεν από γεννήματα της κτίσης (από σιτάρι και αμπέλι), προκύπτουν όμως με ανθρώπινη επεξεργασία, στο πλαίσιο κάποιας πρότασης πολιτισμού. ‘Το να χρειάζεται να κατασκευάσει άρτο για να φάει, και το να εφεύρει οίνο για να πιει, είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ανθρώπου μόνο’.

Παπαθανασίου, Θ. Ν. (2009²). *Η Εκκλησία γίνεται όταν ανοίγεται*. Αθήνα: Εν πλω, σ. 40-42.

Εφαρμόζοντας:

«Παιχνίδι ρόλων»

1. Η μεγάλη εκτενής (του Αγ. Χρυσοστόμου)

ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΙΣ	ΕΚΤΕΝΗΣ ΔΕΗΣΙΣ
<p>Διάκονος Εἴπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ἡμῶν· εἴπωμεν.</p>	<p>Διάκονος Ἄς ποῦμε ὅλοι μας, μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ καὶ μὲ ὅλο τὸ λογισμό μας· ἄς ποῦμε.</p>
<p>Χορὸς Κύριε, ἐλέησον· Κύριε, ἐλέησον· Κύριε, ἐλέησον.</p>	<p>Χορὸς Κύριε, ἐλέησον· Κύριε, ἐλέησον· Κύριε, ἐλέησον.</p>
<p>Διάκονος Κύριε παντοκράτορ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.</p>	<p>Διάκονος Κύριε παντοκράτορα, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας, σὲ παρακαλοῦμε, ἄκουσε καὶ ἐλέησέ μας.</p>
<p>Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου· δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.</p>	<p>Ἐλέησέ μας, Θεέ, μὲ τὴ μεγάλη σου ἀγάπη· σὲ παρακαλοῦμε, ἄκουσε καὶ ἐλέησέ μας.</p>
<p>Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.</p>	<p>Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξους χριστιανούς.</p>
<p>Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... τῶν πρεσβυτέρων, τῶν διακόνων καὶ τῶν μοναχῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος.</p>	<p>Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα γιὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπό μας... γιὰ τοὺς ἱερεῖς, τοὺς διακόνους καὶ τοὺς μοναχοὺς καὶ γιὰ ὅλη μας τὴν ἱερατικὴ στοὺ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἀδελφότητα.</p>
<p>Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης,</p>	<p>Σὲ παρακαλοῦμε ἀκόμα νὰ ἐλεήσης, νὰ</p>

<p>υγείας, σωτηρίας, επισκέψεως, συγχωρήσεως και άφέσεως τών άμαρτιών τών δούλων σου, πάντων τών εύσεβών και όρθοδόξων χριστιανών, τών κατοικούντων και παρεπιδημούντων έν τή πόλει και τή έννορία ταύτη, τών έπιτρόπων και συνδρομητών τής άγίας Έκκλησίας ταύτης, σύν ταίς γυναίξι και τοίς τέκνοις αυτών.</p> <p>Έτι δεόμεθα ύπέρ τών μακαρίων και άειμνήστων κτιόρων τής άγίας Έκκλησίας ταύτης και ύπέρ πάντων τών προαναπαυσασμένων πατέρων και άδελφών ήμών, τών ένθάδε εύσεβώς κειμένων και τών άπανταχοϋ όρθοδόξων.</p> <p>Έτι δεόμεθα ύπέρ τών καρποφορούντων και καλλιεργούντων έν τώ άγίω και πανσέπτω ναϋ τούτω, κοπιώντων, ψαλλόντων και ύπέρ τοϋ περιεστώτος λαοϋ, τών άπεκδεχομένων τó παρὰ σοϋ μέγα και πλούσιον έλεος.</p> <p>Ίερεϋς Κύριε ό Θεός ήμών, τήν έκτενη ταύτην ίκεσίαν πρόσδεξαι παρὰ τών σών δούλων, και έλέησον ήμάς κατὰ τó πληθος τοϋ έλέους σου· και τούς οικτιρμούς σου κατάπεμψον έφ' ήμάς και έπί πάντα τόν λαόν σου, τόν άπεκδεχόμενον τó παρὰ σοϋ πλούσιον έλεος.</p> <p>Ότι έλεήμων και φιλόανθρωπος Θεός ύπάρχεις, και σοι τήν δόξαν αναπέμπομεν, τώ Πατρι και τώ Υίω και τώ Άγίω Πνεύματι, νϋν και άεί και είς τούς αιώνας τών αιώνων.</p> <p>Χορός Άμήν.</p>	<p>δώσης ζωή, ειρήνη, υγεία και σωτηρία, να προστατέψης, να συγχωρέσης και να άφήσης τις άμαρτίες τών δούλων σου, όλων τών εύσεβών και όρθοδόξων χριστιανών, που κατοικοϋν και μένουν σ' αυτήν έδω τήν πόλη και τήν έννορία, τών έπιτρόπων και τών συνδρομητών αυτής έδω τής Έκκλησίας, μαζί με τις γυναίκες και τὰ παιδιά τους.</p> <p>Σε παρακαλοϋμε ακόμα για τούς μακαρίτες και άείμνηστους που έκτισαν αυτήν έδω τήν Έκκλησία και για όλους τούς πατέρες και άδελφούς μας, που άναπαύθηκαν κι είναι θαμμένοι έδω, με τήν έλπίδα τής άνάστασης, καθώς και όλους τούς όρθοδόξους όλου τοϋ κόσμου.</p> <p>Σε παρακαλοϋμε ακόμα για όλους που συνεισφέρουν και βοηθάνε στόν ιερό και άγιο τοϋτο ναό, για κείνους που εργάζονται και για κείνους που ψάλλουν, και για όλο τó λαό, που είναι τώρα έδω και περιμένουν από σένα τó μέγα και πλούσιο έλεος.</p> <p>Ίερεϋς Κύριε Θεέ μας, δέξου αυτή τή μεγάλη και θερμή παράκληση, που σοϋ κάνομε οι δοϋλοι σου, και έλέησέ μας μέσα στην πολλή σου άγάπη· και στείλε τήν εύσπλαχνία σου σε μᾶς και σ' όλο τó λαό σου, που περιμένει από σένα τó πλούσιο έλεος.</p> <p>Γιατι έσύ 'σαι Θεός, που έλεήσ κι άγαπάς τούς ανθρώπους και σένα έμείς δοξολογοϋμε, τόν Πατέρα, τόν Υίο και τó Άγιο Πνεϋμα, τώρα και πάντα και στους άτελεύτητους αιώνες.</p> <p>Χορός Άμήν.</p>
<p style="text-align: center;">ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ</p> <p>Ίερεϋς Τοϋ άγίου Ίωάννου, προφήτου, προδρόμου και βαπτιστοϋ· τών άγιών, ένδόξων και πανευφήμων Άποστόλων· τοϋ άγίου... οϋ και τήν μνήμην έπιτελοϋμεν, και πάντων σου τών Άγιών, ών ταίς ίκεσίαις έπίσκεψαι ήμάς, ό Θεός. Καί μνήσθητι πάντων τών κεκοιμημένων έπ' έλπίδι άναστάσεως ζωής</p>	<p style="text-align: center;">ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ*</p> <p>Ίερεϋς Για τόν άγιο, προφήτη, πρόδρομο και βαπτιστή Ίωάννη, για τούς άγίους ένδοξους και πανεύφημους Άποστόλους· για τόν άγιο..., που σήμερα έορτάζομε τή μνήμη του, και για όλους τούς Άγίους και με τις ίκεσίες τους έλα, Θεέ μας, κοντά μας. Καί θυμήσου όλους, όσοι κοιμήθηκαν με τήν</p>

<p>αιώνιου... και ανάπαυσον αυτούς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου. Μνήσθητι, Κύριε, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, τῶν ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας, παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου, τῆς ἐν Χριστῷ διακονίας καὶ παντὸς ἱερατικοῦ τάγματος. Ἔτι προσφερόμεν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης· ὑπὲρ τῆς ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας· ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνείᾳ καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ διαγόντων· ὑπὲρ τῶν πιστοτάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν Βασιλέων, παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν. Δὸς αὐτοῖς, Κύριε, εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμεῖς, ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν, ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν, ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι.</p> <p>Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν... ὃν χάρισαι ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, σῶφον, ἔντιμον, ὑγιᾶ μακροημερεύοντα καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς σῆς ἀληθείας.</p> <p>Διάκονος Καὶ ὧν ἕκαστος κατὰ διάνοιαν ἔχει, καὶ πάντων καὶ πασῶν.</p> <p>Χορὸς Καὶ πάντων καὶ πασῶν.</p> <p>Ἱερεὺς Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως, ἐν ἣ παροικοῦμεν καὶ πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ τῶν πίστει οἰκούντων ἐν αὐταῖς. Μνήσθητι, Κύριε, πλεόντων, ὁδοιπορούντων, νοσοῦντων, καμνόντων, αἰχμαλώτων καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. Μνήσθητι, Κύριε, τῶν καρποφορούντων ἐν ταῖς ἁγίαις σου Ἐκκλησίαις καὶ μεμνημένων τῶν πενήτων, καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου ἐξαπόστειλον.</p>	<p>ἐλπίδα τῆς ἀνάστασης καὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς... καὶ ἀνάπαυσέ τους, Θεέ μας, ἐκεῖ ποὺ λάμπει τὸ θεϊκό σου φῶς. Θυμήσου, Κύριε, ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους ἐπισκόπους, ποὺ κηρύττουν ὀρθὰ τὸ λόγο τῆς ἀληθείας σου, ὅλους τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς διακόνους τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅλους τοὺς μοναχοὺς. Ἀκόμα σοῦ προσφέρουμε αὐτὴν ἐδῶ τὴ λογικὴ λατρεία γιὰ τὸν κόσμον, γιὰ τὴν ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία· γιὰ ὅλους, ποὺ ζοῦνε τὴ ζωὴ τους μὲ ἀγνότητα καὶ σεμνότητα· γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ φιλόχριστους Βασιλεῖς μας, γιὰ ὅλο τὸ παλάτι καὶ τὸ στρατό τους. Δῶσ' τους, Κύριε, νὰ βασιλεύουν εἰρηνικά, γιὰ νὰ ἔχωμε κι ἐμεῖς, μέσα στὴ δική τους γαλήνη, ἡρεμὴ καὶ ἡσυχὴ τὴ ζωὴ μας, ὅλο εὐσέβεια καὶ σεμνότητα.</p> <p>Πρῶτα νὰ θυμηθῆς, Κύριε, τὸν ἀρχιεπίσκοπό μας... καὶ νὰ τὸν χάρισης στὶς Ἐκκλησίες σου εἰρηνικό, ἀκέραιο, ἀξιοσέβαστο, ὑγιή, πολύχρονο καὶ νὰ διδάσκη ὀρθὰ τὸ λόγο τῆς ἀληθείας σου.</p> <p>Διάκονος Κι ὅποιους ὁ καθένας ἔχει στὸ νοῦ του, καὶ ὅλους καὶ ὅλες.</p> <p>Χορὸς Καὶ ὅλους καὶ ὅλες.</p> <p>Ἱερεὺς Θυμήσου, Κύριε, τὴν πόλη αὐτὴν ἐδῶ ποὺ τώρα μένομε καὶ κάθε πόλη καὶ χωριὸ κι ἐκείνους ποὺ μὲ πίστη (σ' ἐσένα) κατοικοῦνε σ' αὐτές. Θυμήσου, Κύριε, ἐκείνους ποὺ ταξιδεύουν στὴ θάλασσα καὶ στὴ στεριά, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς ἀνήμπορους, τοὺς αἰχμαλώτους, γιὰ νὰ σωθοῦν. Θυμήσου, Κύριε, ὅσους συνεισφέρουν στὶς ἅγιες Ἐκκλησίες σου, καὶ ὅσους θυμοῦνται τοὺς φτωχοὺς, καὶ σ' ὅλους ἐμᾶς στείλε τὰ ἐλέη σου.</p>
--	--

* Τὸ πρωτότυπο κείμενο μὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονυσίου (+1998)

[Πηγή:

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/prayers/service_liturgy_translation.htm#ΔΙΠΤΥΧΑ ΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ]

Ή από τη **Λειτουργία του Μ. Βασιλείου:**

<p>Μνήσθητι, Κύριε, του περιεστώτος λαού, και των δι' ευλόγους αιτίας απολειφθέντων, και ελέησον αυτούς και ημάς κατά το πλήθος του ελέους σου.</p> <p>Τα ταμεία αυτών έμπλησον παντός αγαθού· τας συζυγίας αυτών εν ειρήνη και ομονομία διατήρησον· τα νήπια έκθρεψον· την νεότητα παιδαγωγήσον· το γήρας περικράτησον· τους ολιγοψύχους παραμύθησαι· τους εσκορπισμένους επισυνάγαγε· τους πεπλανημένους επανάγαγε, και σύναψον τη αγία σου καθολική και αποστολική Εκκλησία.</p> <p>Τους οχλουμένους υπό πνευμάτων ακαθάρτων ελευθέρωσον· τοις πλέουσι σύμπλευσον· τοις οδοιπορούσι συνόδευσον· χηρών πρόσθητι· ορφανών υπεράσπισον· αιχμαλώτους ρύσαι· νοσούντας ίασαι.</p> <p>Των εν βήμασι, και μετάλλοις, και εξορίαις, και πικραίς δουλείαις, και πάση θλίψει και ανάγκη και περιστάσει όντων μνημόνευσον, ο Θεός, και πάντων των δεομένων της μεγάλης σου ευσπλαχνίας· και των αγαπώντων ημάς, και των μισούντων, και των εντειλαμένων ημίν τοις αναξίους εύχεσθαι υπέρ αυτών.</p> <p>Και παντός του λαού σου μνήσθητι, Κύριε ο Θεός ημών, και επί πάντας έκχεον το πλούσιόν σου έλεος, πάσι παρέχων τα προς σωτηριάν αιτήματα.</p> <p>Και ών ημείς ουκ εμνημονεύσαμεν δι' άγνοιαν, ή λήθην, ή πλήθος ονομάτων, αυτός μνημόνευσον, ο Θεός, ο ειδώς εκάστου την ηλικίαν και την προσηγορίαν, ο ειδώς έκαστον εκ κοιλιάς μητρός αυτού.</p>	<p>Θυμήσου σπλαχνικά, Κύριε, το λαό που παραβρίσκεται εδώ (στο ναό), καθώς και κείνους που για εύλογη αιτία απουσιάζουν και ελέησε αυτούς κι εμάς σύμφωνα με το πλήθος του ελέους σου. Γέμισε τις αποθήκες τους με κάθε αγαθό. Διατήρησε τους συζυγικούς δεσμούς μέσα σε ειρήνη και ομόνοια. Ανάθρεψε τα νήπια- παιδαγόγησε τη νεότητα- βοήθησε και στήριξε τα γηρατειά- παρηγόρησε τους ολιγοψυχους- τους σκορπισμένους συγκέντρωσέ τους- φέρε πίσω τους πλανημένους στην πίστη και ένωσέ τους με την αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία σου. Λευτέρωσε αυτούς που πειράζονται από ακάθαρτα πνεύματα- ταξίδεψε μ' αυτούς που ταξιδεύουν στη θάλασσα- συνόδεψε αυτούς που οδοιπορούν- προστάτεψε τις χήρες- υπεράσπισε τα ορφανά- λευτέρωσε τους αιχμαλώτους και θεράπευσε τους αρρώστους. Θυμήσου εσύ ο σπλαχνικός Θεός αυτούς που σύρονται στα δικαστήρια, τους καταδικασμένους να δουλεύουν σε μεταλλεία, αυτούς που βρίσκονται σε εξορίες και πικρές δουλείες, καθώς και κείνους που είναι κάτω από το βάρος κάθε θλίψης, ανάγκης και δύσκολης περίπτωσης, και γενικά όλους που χρειάζονται τη μεγάλη σου ευσπλαχνία. Και αυτούς που μας αγαπούν και κείνους που μας μισούν και όσους παράγγειλαν σε μας τους ανάξιους να προσευχηθούμε γι' αυτούς.</p> <p>Θυμήσου¹ ακόμη, Κύριε ο Θεός μας, και όλο το λαό σου, και σ' όλους σκόρπιζε το πλούσιό σου έλεος, εκπληρώνοντας στον καθένα τα αιτήματα για τη σωτηρία του. Και όσους εμείς δεν μνημονεύσαμε, επειδή αγνοούμε τα ονόματά τους ή τα λησμονήσαμε ή δεν προλάβουμε να τα αναφέρουμε επειδή είναι πολλά, μνημόνευσέ τους εσύ, ο Θεός· εσύ που γνωρίζεις κάθε ανθρώπου την ηλικία και το όνομα, γνωρίζεις τον καθένα από τότε που ήταν στην κοιλιά της μητέρας του.</p>
---	--

Ψηφιακό Σχολείο / Διαδραστικά Βιβλία Μαθητή: Α΄ Λυκείου ΔΕ 15, σ. 85:

¹ Από το σημείο αυτό και εξής η μετάφραση είναι της Αδελφότητας Θεολόγων « Ο Σωτήρ» [Θεία Λειτουργία Μεγάλου Βασιλείου με μετάφραση (Βασισμένη στην ερμηνεία του Π. Ν. Τρεμπέλα. Αθήνα: Αδελφότης Θεολόγων «Ο Σωτήρ», 2012, στο: <http://www.orp.gr/?p=4603>).

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A106/116/898,3334/>